

Pispalalainen ^{1/25}

| Asukkaittensa arvoinen |

VASTAVIRTA~KLUBI

Avoinna

ma-to 16-02
pe-la 14-04
su 14-02

Tietovisa tiistaisin

Bänditiedot: www.vastavirta.net

www.vastavirta.net | Pispalan valtatie 39 | Tampere

50v

MAAILMAN AINOA AITO PISPALALAIS RAVINTOLA!

50v

PISPALAN PULTERI

AVOINNA

MA-PE 11-23
LA-SU 12-23

KEITTIÖ AVOIN

MA-TO 11-21
PE 11-22
LA 12-22
SU 12-19

RUOKA-ANNOKSIA

Lohta
Lihapullat
Silakkapihvit
Maksaa kermakastikkeessa
Vuohenjuustobroileri
Superpihvi maun mukaan
Hampurilaisannoksia
Kasvisannoksia
Pikkuannoksia
JUOTAVAA

A-OIKEUDET VUODESTA 1968

Pispalan valtatie 23 • puh. 050 452 3465 • www.pispalanpulteri.fi

PISPALALAINEN 1/25

Pääkirjoitus

Pispalan asukasyhdistys perustettiin 28.5.1975 reaktiona kaupungin aikeille saneerata Pispala 'sosiaalisesti korkeatasoiseksi' asuinalueeksi. Työväen kaupunginosan asukkaat nousivat taistoon oman asuinympäristönsä puolesta. Näin alkaa historiaosuus Pispalan asukasyhdistyksen verkkosivuilla. Toden totta: asukasyhdistys ja Pispalalainen-lehti täyttävät tänä vuonna 50 vuotta!

On harmillista, että viisikymmentä vuotta myöhemmin Pispala kamppailee edelleen samojen asioiden kanssa. Pispalan tuoreen kaavan ongelmakohdat, Kurpitsatalon käyttökielto ja myyntiaikeet sekä Hirvitalon piha-alueen ja sen vieressä olevan viheralueen pilkkominen useaksi tontiksi luovat railoa monien pispalalaisten ja kaupungin päätöksenteon välille. Toisaalta kamppailut kertovat siitä, että Pispala ei ole muuttunut nukkumalähiöksi, vaan on edelleen taistelun arvoinen. Tästä pidämme kiinni.

Asukasyhdistys juhlistaa merkivuottaan myöhemmin tänä vuonna. Pispalalainen-lehden juhlanumero taas julkaistaan joulukuussa. Nyt kädessäsi oleva numero juhlistaa lehteä tavalla, jota se tekee parhaiten – eli nostamalla Pispala ja pispalalaiset tarinoiden ja ilmiöiden keskiöön. Lehti on jälleen kerran valtavan monipuolinen paketti ihmisistä, yrityksistä, yhdistyksistä, historiasta, kulttuurista ja jopa hieman politiikasta. Onnittelemme Vastavirta-klubia 20-vuotisesta taipaleesta ja 25-vuotiaasta Pispalan musiikkiyhdistystä. On erityisen mahtavaa, että Tampereen kaupunki palkitsi Vastavirran Tampereen vuoden 2024 kulttuuriteko-palkinnolla.

Näihin sanoihin hyvää loppukevättä. Nähdään Pispalan karnevaaleilla lauantaina 24.5.!

OIKAISU. Viime numeroon oli jäänyt pirullinen kirjoitusvirhe. Lehden kannessa on väärä numeroa 1/24, oikea numero olisi luonnollisesti ollut 2/24. Toivottavasti historiantutkijat eivät mene vuosikymmenten päästä tästä sekaisin, kun tutkivat lehden merkityistä maailmassa.

PÄÄTOIMITTAJA Jussi Lahtinen
jussi.v.lahtinen@gmail.com

TOIMITUSTYÖ Tuukka Tuomasjukka

ILMOITUSMYynti
Jenna Kurkipuro

PAINOPIKKA Printall

KUSTANTAJA Pispalan asukasyhdistys ry
pispalanasukas@gmail.com

JAKELU Pispalalainen jaetaan kotitalouksiin Suur-Pispalan alueella: Ylä- ja Ala-Pispalassa, Tahmelassa ja Hyhkyssä.

GRAAFIKKO Kirsi Tuuliniemi

SISÄLLYSLUETTELO

Vastavirta 20 vuotta	4
Tahmelan päiväkot	8
Maratoonarin opit	10
Juoksuryhmässä kaikkia tsemptaan	12
Uittotunnelin kahvilan muodonmuutos	14
Hirvitalon kaavoitus suunnitelmat	16
Ajan arvoituksia Mahdollisuuksien tilassa	19
Tampereen taidehalli	20
Pispala-keräilijä Jukka Ikonen	22
Pispalan 42. karnevaalit	24
Musaa mäeltä	26
Suomalaisen saunan päivä Rajaportin saunalla	30
Tarinoita tukkiiestä ja legendaa Lapiosaare	33
Tarinoita Pispankatu 10A:sta	36
Helvi Salosen matkakertomukset	38
Länsipääty	42
Pidetään Pispala puhtaana	43
Politikointia Tahmelan Huvilalla	44
Ilmoittajat	45-47

KANSIEN KUVAT Katja Villemonteix

PISPALALAINEN VERKOSSA
www.pispala.fi/pispalalainen/

PALAUTTEET
Keskustellaan lisää Pispalan asukasyhdistyksen Facebook-sivulla!

Teksti ja kuvat: Aino Sepponen

”Pispala on vapautta”

Ajattoman ja vapaan Vastavirran väki kertoo Pispalalaiselle, kuinka rock-klubi syntyi 20 vuotta sitten ja mitä vuosista on jäänyt käteen.

20 vuotta sitten vuodenvaihteessa punk-klubi Vastavirta avasi ovensa Pispalan valtatievarrella. Se oli melkoista ryminää.

Lupa oluen myyntiin oli juuri ehditty saada, paikat oli tarkastettu ja tupa oli täynnä heti ensimmäisenä iltana. Siitä lähtien Vastavirralla on paiskittu hommia yhteisen paikan eteen, joka laajeni ajan myötä alakerrasta yläkertaan ja ilmiöksi, jonka Tampereella tuntevat kaikki.

Vastavirran siemenet kylvettiin maaperään kuitenkin paljon ennen kahden vuosikymmenen takaisia avajaisia.

Pispala, rosainen satumaa

Suhde Pispalaan on niin Vastavirralla kuin sen aktiiveilla pitkä ja rakkaudellinen.

Panu-Pekka Kotila muutti kommuuniin Näsijärven rantaan 1980-luvun lopulla. Sittemmin on elämää Epilässä vierähtänyt

jo pian 30 vuotta.

– Kyllä sitä jo silloin aikanaan mietti, että Pispalassa on niin vapaa henki ja täällä asuu taiteilijasieluja, että tänne voisi baarin perustaa.

Siihen aikaan Pispalassa oli jonkin verran baaritarjontaa: Hauli Pub ja Ylävoima, Pulteri ja Kujakolli. Ja tietenkin Pispalan Paviljonki, joka sijaitsi samassa paikassa, jossa nyt toimii Vastavirta.

Jyri ”Jypi” Piekäisellä kipinä Pispalassa asumisesta syttyi jo pikkupoikana.

– Muistan, kun ajoimme mummulaan tästä Pispalan ohi ja istuin kuplavolkkarin takapenkillä. Tätä maisemaa oli hienoa katsella. Kaikki näytti niin jännältä, hän kertoo.

– Mietin, että jumalauta mikä paikka tuo on, tuonne mä joskus

menen. Sokkeloisia katuja puutalojen välissä. Lapsen silmin näytti siltä kuin talot olisi rakennettu toistensa päälle.

Asuinvuotia on Jypilläkin takana Pispalassa jo lähes 30 vuotta.

Anna Katajisto muutti alun perin kommuuniin Kannaksenkadulle. Teini-ikäisenä Annalla oli tuttuja Pispalassa ja paikka oli tiedossa sitä kautta.

– Olin törmännyt pispalalaisiin nuorena punk-keikoilla ja olin jotenkin aina halunnut tänne.

Kun **Helena Natunen** muutti haaveiden kylään, hän yllättyi.

– Mielikuvissa Pispala yhdistyi **Lauri Viitaan**, järviin ja idylliin. Pispala kuitenkin yllätti sillä, miten tämä on niin täynnä ihmisiä, taidetta ja kulttuuria.

Perttu ”Piitse” Koiviston juuret ulottuvat konkreettisesti Vastavirran maaperään. Isän puolen suku on asunut Pispalassa monen sukupolven ajan.

Koivisto itse muutti Pispalaan vasta silloin, kun Vastavirta avattiin. Kylä oli kuitenkin tietysti tuttu, sillä tarinoita Pispalasta hän kuuli jo lapsuudessa. Isän mummu ja liuta hänen enojaan ja tätejään asui puutaloasunnossa siinä, missä Vastavirta tänä päivänä seisoo.

– Isä tuli aina koulusta tähän. Hän itse syntyi Rantakylässä ja asui siellä – niin rannassa, että ikkunasta ongittiin. Välillä ulko-ovi jäätyi talvella kiinni, ja ulos piti kavuta ikkunasta. Köyhissä oloissahan siellä elettiin.

Urheilu- ja voimisteluseura Pispalan Tarmon kokoukset olivat olleet vuorotellen mummulassa ja Lauri Viidan kotona. Koiviston isä oli istunut pöydän alla ja kuunnellut aikuisten keskusteluita.

– Mut on kasvatettu sellaiseen Pispalan satumaahan. Idylliin. Aika rosainen satumaa.

Samankaltaisia ajatuksia on Panu Kotilalla. **Mika Kaurismäen** elokuvassa ”Klaani – tarina Sammakoitien suvusta” Pispalan näkymät avautuvat mahtavina. Kaikki se loiste teki nuoreen Kotilaan syvän vaikutuksen.

– Mietin 1980-luvulla, että mikä tuo tarunomainen paikka on.

Meininkiin solahtaa mukaan

Jypi Piekäinen muistelee miettineensä jo 1990-luvun taitteessa, ettei Pispala voi enää kauaa pysyä niin romanttisena kuin se oli silloin. Sittemmin on tullut todettua, että kyllähän voi. Paljon on tietysti muuttunut: uusia taloja, nykyaikaistumista ja enemmän varakasta väestöä. Silti yhteisöllisyys on pysynyt yllä. Taiteilijameininki, yhdistystoiminta. Toisten auttaminen.

Vastavirta on mukana monessa ja tekee yhteistyötä eri toimijoiden ja yhdistysten kanssa.

– Sitä aina ajattelee, että enää ei tule nuorempaa porukkaa, mutta kummasti niitä tyyppejä vaan aina jostain pomsahtaa, Piitse Koivisto sanoo.

– Tänne hakeutuu tietynlaista väkeä, joka solahtaa Pispalan meininkiin mukaan. Itsekin aikanaan halusin tulla tänne, koska tämä oli niin kiehtova paikka.

20 vuotta sitten ajatus rockbaarista keskustan ulkopuolella oli Tampereella mullistava. Perästäpäin on kuulunut, että epäilijöitäkin riitti.

– Ei sitä silloin ajatellut. Silloin vaan mentiin ja touhuttiin, ja jotenkin vaan oli se luotto tekemiseen, Panu Kotila muistelee.

Vastavirta merkitsi uusille bändeille esiintymismahdollisuutta aikana, jolloin tilaisuuksia oli tarjolla vähemmän. Ihmiset löysivät paikan nopeasti: perustajilla oli paljon kavereita, ja sana kiiri suusta suuhun. Porukkaa onkin piisannut ensimmäisestä illasta lähtien.

Asiat hoidetaan puhumalla

Vuosien varrella baarissa käymisen kulttuuri ja asiakaskunnan käytös ovat muuttuneet. Baarissa istuttiin ennen kauemmin. Nyt juomakulttuuri on muuttunut, ja suurin osa asiakkaista käyttäytyy aiempaa maltillisemmin.

– Olihan se aikanaan melko villiä aikaa. Sellaista vanhan liiton baarimeininkiä, Kotila muistelee.

Kulutusmahdollisuudetkin olivat toisenlaiset, sillä olut oli suhteessa edullisempaa kuin nykyään. Suuri ero nykyiseen on myös siinä, että enää kessu ei käryä sisällä.

Muutos näkyy yhtä lailla esiintyjissä: bändit ovat muuttuneet ammattimaisemmiksi. Sekoilu ja horjuvat askeleet ovat pääosin mennyttä maailmaa.

Nino Nokelainen, Joni Helminen, Petra Raunio, Helena Natunen, Jyri "Jypi" Piekäinen, Perttu "Piitse" Koivisto, Panu-Pekka Kotila, Saara Silventoinen, Tuukka Sihvola, Jarkko "Efti" Helmivirta. Alhaalla keskellä Jaana Kiiskinen, alhaalla oikealla Anna Katajisto.

Itse asian ydin on kuitenkin pysynyt toiminnassa ennallaan.

– Samaa vääntöä tämä on, Jypi Piekäinen tiivistää.

Yksi Vastavirran johtoajatuksista on tarjonnan laajuus, niin muusiikin kuin muidenkin tapahtumien suhteen. "Vastiksella" on järjestetty esimerkiksi syntymäpäiviä, muistotilaisuuksia, häitä, lapsen nimiäiset, ylioppilasjuhlia...

– On täällä järjestetty myös kissa- ja koirasynttäröt sekä tukibiilet eräälle, joka tarvitsi uudet silmälasit, Anna Katajisto kertoo.

– Ja se on aika punkia, että voi olla ihan mitä vain, Helena Natunen täydentää.

Vastavirta on matalan kynnyksen paikka: kylämeiningillä menään. Nykyään voimassa olevat turvallisen tilan periaatteetkin luultavasti madaltavat kynnystä tulla paikalle.

– Täällä hoidetaan asiat puhumalla. Väkivaltatilanteita on äärimmäisen harvoin verrattuna perusbaariin, Natunen kertoo.

Ei aika mennyt koskaan palaa

Suuri ja elintärkeä lisäys Vastavirran toimintaan oli Terassi Pub Yläkerran avaaminen vuonna 2009.

Vuosi 2019 oli Vastavirran huippuvuosi. Panu Kotila muistelee, että tuolloin hän pystyi baarinpitäjänä ensimmäistä kertaa hieman hengähtämään ja ajattelemaan, että nythän tämä homma toimii.

Bam! Sitten tulikin korona. Sen jälkeen entiseen ei ole enää täysin palattu. Perinteiset kaljabaarit poistuvat hiljalleen katukuvasta.

Uskollinen ja aktiivinen kävijäkunta on onneksi pandemian jälkeen löytänyt tiensä takaisin. Monen taloudellinen tilanne on kuitenkin nykyään heikko, ja muuttuu vielä heikommaksi.

Myös ravintola-alan työntekijät ovat kovilla. Viimeisimpänä iskuna on ollut työttömyyspäivärahan suojaosan poistuminen huhtikuun alussa.

Suuri osa ravintola-alan työntekijöistä on osa-aikaisia, ja alemmin työtä on voinut tehdä tietyn määrän kuukaudessa ilman, että työttömyyspäiväraha pienenee. Nyt suojaosaa ei ole lainkaan.

– Se koskee kaikkia ravintola-alalla: järkkäreitä, miksaajia, tarjoilijoita, kaikkia. Suojaosan vieminen on ihan järjetöntä toimintaa päättäjiltä. Ja sitten luodaan vielä epävarmuuden ilmapiiri: tulee inflaatio, hinnat nousevat ja sen myötä ihmisillä on entistä vähemmän varaa, Panu Kotila luettelee.

No stress, no fun

Vastavirran tekijöillä vallitsee ehdoton yksimielisyys siitä, että päivästä toiseen painetaan duunia samoin kuin 20 vuotta sitten. Vastavirta on kuitenkin paljon enemmän kuin työpaikka. Kuinka yksinäinen sitä olisi, jos tätä kaikkea ei olisi?

– Tämä on sosiaalinen ympäristö, ja vaikka kaikki ystävyysuhteet eivät olisikaan niin älyttömän tiiviitä, niin täällä kuitenkin törmää ihmisiin ja pysyy yllä sellainen tietty vireys, Panu Kotila pohtii.

Vastavirralla kehitelläänkin yhteisiä ideoita ja perustetaan bändejä tiskin molemmin puolin.

– Tämä pitää nuorena, vaikka välillä tuntuu, että on sitä jo vanha. Tässä kuitenkin säilyy sellainen tietty ajattomuus, ettei ole minkään tietyn ikäisen ihmisen roolissa, Piitse Koivisto sanoo.

Ei se ota, jos ei annakaan, sanotaan. Kaiken hyvän vastapainona on ollut älytöntä stressiä ja päihdeongelmia. Matkan varrella niistäkin on kuitenkin selvitty.

Vastavirran porukka pohtii, millainen jurpo sitä olisikaan, jos vain omassa kämpässään kurisisi ja katselisi telkkaria. Vastavirtaa pyörittäessä joutuu haastamaan itsensä ja ajattelemaan asioita eri näkökulmista.

– Tämä työ on kehittänyt ongelmanratkaisukykyä. Ihan pienet asiat eivät tunnu enää missään, Anna Katajisto sanoo.

Viikonloput heidän työnsä kuitenkin ottaa. Samalla on hyväksyttävä, että baarinpitäjän ja tapahtumajärjestäjän elämä on jatkuvan stressin alla elämistä, Piitse Koivisto huomauttaa.

– Vaikka kuinka yrittäisi itselleen valehdella, niin ei siitä mihinkään pääse. Toisaalta se on myös se eteenpäin vievä voima. Jos ei olisi ollenkaan stressiä, olisi tylsää. Sellaisia me ollaan, Koivisto sanoo.

Onnen ja tyytyväisyyden hetkiä on paljon, ja usein ne huomaa ohikiitävissä tilanteissa: vaikkapa silloin, kun kaikki menee putkeen.

Piitse kertoo olevansa tyytyväinen, kun keikka on käynnissä. Hän katselee yleisöä ja näkee, miten ihmiset nauttivat ja keikka soljuu. Samalla hän tietää, että kaikki – bändien järjestys, keikat, yleisön meininki – voisi mennä myös metsään, mutta ei mene.

– Eihän siitä saa mitään fiilistä, jos kaikki menee liian varman päälle. Mutta kai se kertoo kasvaneesta ammattitaidosta, että kaikki tietää hommansa ja puitteet on koko lailla kunnossa. Silloin homma toimii, Panu Kotila sanoo.

Pispalaa ja Vastavirtaa yhdistävät ajattomuus ja vapaus.

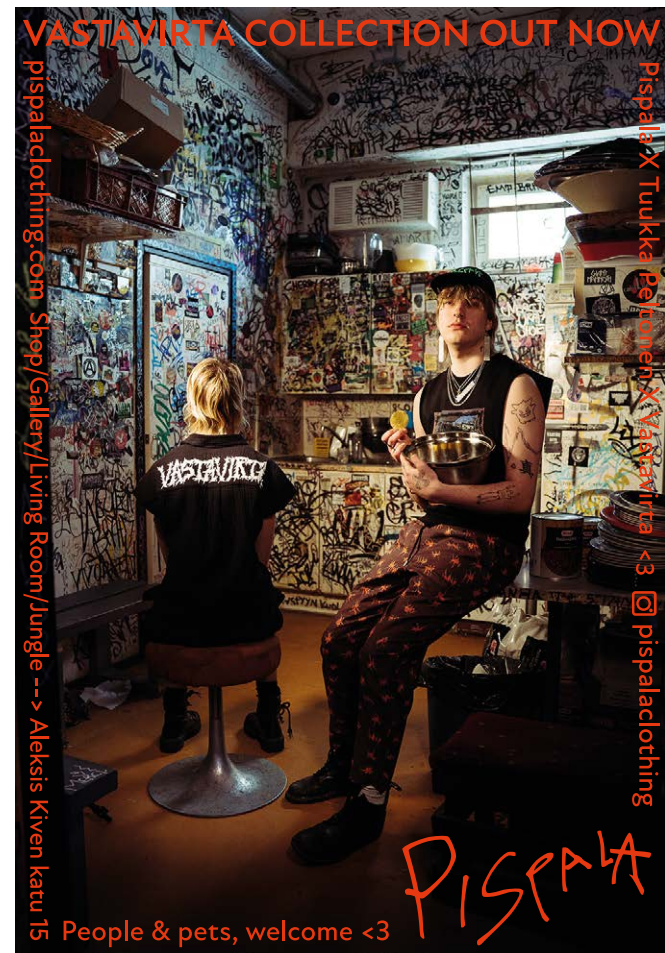
– Pispala on vapautta. Täällä saa vapaasti toteuttaa elämänsä niin kuin haluaa, Jypi Pietikäinen sanoo.

Anna Katajisto ja Helena Natunen ovat samoilla linjoilla.

– Omaehtoisuus. Täältä ei ole kiire pois. Tunnelmaa luo sekin, että kun yötyöstä hiihtelee pikkutunneilla kotiin harjun yli, ja jos joku tulee vastaan, se on yleensä joku tuttu, Natunen sanoo.

Omaehtoisuus on elinehto sekä Pispalalle että Vastavirralla. Tehdään itse, ja tehdään mitä halutaan.

Artikkelin kirjoittaja työstää Vastavirrasta kirjaa ja podcast-sarjaa.

Teksti: Mirja Salmijärvi

Kuva: Hanna Pielikko

LASTEN TERVEYTTÄ TUKEMASSA

Mitä tarkoittaa mikrobiystävällinen piha, jollainen otetaan loppukesästä käyttöön Tahmelan päiväkodissa? Pihan pilotointia ehdottanut kaupunginvaltuutettu – Tahmelan päiväkodissa kasvanut sellainen – kertoo ideasta ja siitä, miksi tällaisia pihvoja pitäisi saada muuallekin.

Tahmelan päiväkoti saa uuden elämän, kun vanhan sisäilmaongelman rakennuksen tilalle nousee nykyaikainen yksikerroksinen päiväkoti kesäkuussa 2025. Näin se tarjoaa 100 lapselle turvallisen ja inspiroivan ympäristön varhaiskasvatukseen. Rakennus on suunniteltu kestäväksi ja ekologiseksi, ja se toteutetaan hirrestä. Samalla päiväkodille syntyy ekologinen, mikrobiystävällinen piha.

Ajatus mikrobiystävällisestä päiväkotipihasta syntyi Helsingin ja Tampereen yliopistojen ADELE-tutkimushankkeen tulosten pohjalta. Suomessa on jo vuosien ajan tehty huipputason tutkimusta siitä, kuinka päiväkotien pihojen vehreyttäminen vaikuttaa lasten immuunijärjestelmään. Tutkimuksessa todettiin, että kun lapset altistuvat luonnon monimuotoiselle mikrobistolle, immuunijärjestelmän säätely paranee.

Teimme kaupunginvaltuutettu **Hanna Sareilan** (vihr.) kanssa vuonna 2022 valtuustoaloitteen, jossa ehdotimme mikrobiystävällisten päiväkotipihojen pilotointia Tampereelle. Siksi minulle oli erityisen iloinen yllätys ja henkilökohtaisesti merkityksellistä, että juuri Tahmelan päiväkoti valikoitui ensimmäiseksi kohteeksi. Olen itse ollut lapsena Tahmelan päiväkodissa ja kasvanut sen kulmilla. Onkin hienoa nähdä, että paikka, jossa olen itse leikkinyt ja kasvanut, saa nyt uudenlaisen, tulevaisuuteen katsovan elämän. Tahmelan päiväkodista hyvän tekee myös se, että sen pihasta on helppo lähteä retkelle luontoon.

Pihan suunnittelusta on vastannut maisema-arkkitehtitoimisto Nomaji, ja työtä on tehty poikkeuksellisen kunnianhimoisesti. Lähtökohtana on ollut luoda ympäristö, jossa leikki, liikkuminen ja luonnollinen oppiminen yhdistyvät. Pihalle tulee muiden muassa

hulevesipainanne, viljelylaatikoita, pensaita, puita ja monipuolisia luonnonmateriaaleja, kuten maapuita tai leikittäviä puupölejä. Tavoitteena ei ole vain tarjota vihreä keidas, vaan paikka, joka tukee lasten terveyttä konkreettisesti. Tällainen ympäristö lisää viihtyvyyttä, ruokkii mielikuvitusta ja mahdollistaa monenlaista toimintaa – juuri niitä asioita, joita Tampereen varhaiskasvatussuunnitelman painottaa. Pihasuunnitelmaan voi tutustua Tampereen kaupungin ja Nomajin verkkosivuilla.

Hieman yllättäen mikrobiystävällisen pihan rakentaminen on myös kustannustehokasta. Koska rakenteita ja kovia pintoja tarvitaan vähemmän, kustannukset jäävät maltillisiksi. Tahmelan päiväkodin pihan hinta onkin arvioitu tavanomaista edullisemmaksi. Hyvällä suunnittelulla voidaan lisäksi minimoida huollon vaatimuksia ja ylläpitokustannuksia. Luontokosketuksen lisäksi päiväkodin suunnittelussa on otettu huomioon riittävä varjoisuus pihalla. Tätä varten on laadittu varjotutkielmat, joiden avulla voidaan arvioida myös rakennuksen sijoittelua tontilla.

Tahmelan päiväkodin piha on ensimmäinen laatuaan Tampereella. Toivomme, että sen myötä syntyy uusi suunnittelukulttuuri, jossa luonto ja terveys otetaan vakavasti osaksi päiväkotien arkea ja muovi- ja asfalttipäällysteet jäävät vähemmälle päiväkotien pihilla. Tämä on tärkeä askel kohti vihreämpää ja terveempää Tamperetta – kaupunkia, jossa jokainen lapsi saa kasvaa lähellä luontoa. Jään mielenkiinnolla odottamaan palautetta toteutuksesta lapsilta, vanhemmilta ja henkilökunnalta, kun päiväkoti ja piha loppukesästä otetaan käyttöön.

Kirjoittaja on vihreiden kaupunginvaltuutettu ja arkkitehti (SAFA).

Perinteiset sekä teema- ja soitinmuskarit 0–8 v / Soiton- ja laulunopetusta kaikenikäisille
Tahmela (Toteemila), Epilä (Sointula), Vuoreksen ja Aleksanterin koulu

musiikkitoteemi.fi 🎵 045 122 4201 📧 toimisto@musiikkitoteemi.fi

Riento®
Guitars & Shop

Classical | Acoustic | Electro-Acoustic

rientoshop.com
Made in EU & Finland

**Tahmelan
JUHLATILA**

Tahmelan liikekeskus
044 5633 949

Teksti ja kuva: Jussi Lahtinen

Maratoonarin opit

Eläkepäiviään Tahmelassa viettävät Matti Jääskeläinen ja Erja Laitakari ovat Tahmelan kentällä keskiviikkoisin tapaavan juoksuryhmän kantavat voimat. He puuttuivat suomalaisten liikkumattomuuteen perustamalla Suomen ensimmäisen maratonkoulun, jonka opeilla voi ylläpitää myös peruskuntaa.

Matti Jääskeläinen ja Erja Laitakari muuttivat kolmekymmentä vuotta sitten Tampereelle. Matti ja Erja työskentelivät tällöin Varalan urheiluopiston kanssa kuntotestauksen parissa. Jo tuolloin he olivat huolissaan erityisesti lasten ja nuorten liikkumattomuudesta.

”Peräänkuulutimme silloin, että vähintään tunti päivässä pitäisi koulussa järjestää liikuntaa, mutta mitään ei ole vielä kukaan ta-pahtunut”, Matti Jääskeläinen toteaa vakavana.

Mattia itseään urheilukärpänen puri jo lapsena. Innostus vei lo-pulta opiskelemaan alaa aina Jyväskylän yliopistoon asti.

Maratonkoulujen kehittäjät

Matti Jääskeläinen lähti pohtimaan lasten liikkumista uudental-lasta näkökulmasta käsin. Voisiko aikuisten kautta saada jotain muutosta aikaan?

Erja Laitakari oli jo tuolloin juossut kymmeniä maratoneja, ja pa-riskunta päätti perustaa Suomen ensimmäisen maratonkoulun.

Elettiin 1990-lukua. Vuosien saatossa maratonvillitys kasvoi niin, että Matti laski lopulta kouluttaneen ”tuhansia ja tuhansia” pit-kän matkan juoksijoiksi.

Pitkään maratonkoulun onnistumisprosentti oli sata: kaikki kurs-sin käyneet juoksivat lopulta maratonin.

Nykymenoa Matti ja Erja hieman kritisoivat. Maratonkoulut ovat muuttuneet ”bisnekseksi”, ja niitä ohjataan hänen mukaansa riit-tämättömillä tiedoilla.

Keskiössä peruskunnan ylläpitäminen

Matti Jääskeläisen suuri oivallus oli, että maratonkoulutuksen opit sopivat myös peruskunnan ylläpitämiseen. Päivittäinen työs-säjäksäminen parantuu, jos ihmiset oppivat liikkumaan oikein.

Maratoonarin opin ytimenä on, että ihmisten tulisi liikkua aina-kin kerran viikossa reippaammin. Pelkällä kevyellä kävelyllä ei peruskunto pysy yllä.

Sittemmin Matti Jääskeläinen on koonnut oman liikuntaideolo-giansa komeaan kirjaan ”Suomalaisten kuntokirja – testattua ja tutkittua tietoa” (Fitra 2019).

Nykyään Matin ammattitaidosta saa nauttia Tahmelassa keski-viikkoisin starttaava juoksuryhmä, jonka yksi kutsumanimi on Tahmelan tehoryhmä (ks. seuraava aukeama). Matti korostaa, että ryhmään voi liittyä kuka tahansa. Samalla veteraanijuoksija lisää, että hänen olisi hyvä tietää tulokkaan juoksukunnosta jotain.

”Ensin olisi hyvä tietää paljonko ihminen on elämässään juossut. Sitten kannustan tekemään kehittämäni kuntotestin, jotta saan tietoon syketasot. Tätä kautta voi lähteä kehittämään juoksu-kuntaa”, hän kertoo ja jatkaa:

”Olen jo pitkään kehittänyt tavallisten ihmisten testausta niin, että se lähenee urheilijoiden testausta.”

Maratoneja maailman ympäri

Matti ja Erja tunnustautuvat ”sellaisiksi himojuoksijoiksi”, mut-ta huomauttavat, että he eivät kuitenkaan ole maratonien ke-räilijöitä.

Pariskunta on kiertänyt juoksemisen kautta maailmaa – aina Havajille asti – ja juossut maratoneja ymmärryksen ylittävän määrän: Erja yli 220 ja Matti ”vain” 170. Erjalle viime vuosi oli ensimmäinen sitten vuoden 1987, kun hän ei juossut maratonia.

”Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö tulevaisuudessa taas juos-taisi”, toteaa Erja hymyssä suin.

Matti on hieman huolissaan siitä, että maratonien suosio on laskenut. Toisaalta tilalle on tullut triathloneja, ultrajuoksuja ja ”muuta seikkailuita”.

Hänellä on selkeä neuvo niille, jotka haaveilevat juoksijan ”kruu-nusta” eli maratonista:

”Jos oikein tekee, niin 40–60 kilometriä viikossa riittää. Jos tätä tekee hieman yli puoli vuotta, niin siltä pohjalta voi mara-tonia yrittää”.

Tämä saa ainakin allekirjoittaneen innostumaan asiasta!

MATTI JÄÄSKELÄISEN OHJEET KUNTOURHEILUUN

- Liikuntaa 4–7 kertaa viikossa puolesta tunnista kolmeen tuntiin.
- Tästä liikunnasta noin 80 % kevyttä, palauttavaa ja huoltavaa elimistöä tasapainottavaa lenkkeilyä (hikoilee, mutta ei hengästy).
- 1–2 kertaa viikossa elimistö tarvitsee ärsykettä, sydäntä, hengitystä- ja verenkiertoelimistöä kuormittavaa kuntoharjoittelua.

KMarket
TAHMELA

Olli Vakkala, Angelika Vakkala ja Minna Joutsen ovat innokkaita lenkkiryhmän jäseniä ja maratonaareita.

Teksti: Jussi Lahtinen
Kuvat: Minna Joutsen ja Olli Vakkala

Kaikkia tsempataan

Tahmelassa keskiviikkoisin kokoontuva juoksuryhmä muodostui noin kymmenen vuotta sitten. Ryhmän erikoisuus on sen vetäjä, joka tarjoaa kaikille halukkaille omaa ammattitaitoaan.

Alkuverryttely on sosiaalinen tapahtuma, kuvailee kaupungin oman juoksuryhmän vetäjä **Matti Jääskeläinen**. ”Se tapahtuu yleensä ratikkareitin varrella, siellä ei ole kuin yksi kadun ylitys. Verryttelyn aikana porukka parantaa keskenään asioita”, hän kertoo.

”Minä taas ohjeistan sitä, mitä lenkeillä tehdään. Jokaiselta on testattu syketiedot ja ohjeistettu, millä syketasolla lenkki kannattaa juosta. Tietyllä tavalla kaikille rakennetaan valmis harjoitusohjelma eri kausille.” Tahmelan kentältä lähtevät keskiviikkolenkit suuntautuvat moneen suuntaan: Pispalan valtatielle, Vaakkolammille, Santalahteen, Hiedanrantaan... Tärkeintä on,

että kadunylityksiä on mahdollisimman vähän, jotta lenkki sujuisi ilman keskeytyksiä. Tahmelan tehoryhmäksi kutsutun juoksuryhmän jäsenet kiertävät myös juoksutapahtumia, joissa tulokset ovat olleet usein erinomaisia.

Juoksu yhdistää

Minna Joutsen, Olli Vakkala ja Angelika Vakkala ovat keskiviikkoisin kokoontuvan juoksuryhmän vakiokasvoja. Aluksi joukko koostui Matti Jääskeläisen maratonkoulun vanhoista oppilaista, mutta nopeasti sana rupesi kiertämään ja joukko laajeni. Minnan juoksuharrastus alkoi jo parikymmentä vuotta sitten, kun maratonkoulun käynyt naapuri, nykyinen hyvä ystävä innosti lenkille.

”Aluksi pelästyin lenkkiä maratonaarin kanssa. Mutta kun lähdimme liikkeelle kohti Tahmelan rantaa, yllätyin positiivisesti siitä, kuinka hiljaista vauhtia juoksuharrastuksen pystyi aloittamaan. Tämä motivoi jatkamaan”, Joutsen kertoo.

Olli Vakkalalla taas oli urheilutaustaa palloilulajeista, mutta ei pitkän matkan lenkkeilystä. Hän oli aluksi epäileväinen ja pohdi, miten hänen kehonsa kestää pidempää juoksua. Keskiviikkoryhmään ”hyppääminen” kuitenkin muutti asiaa.

”Hyvillä neuvoilla, hyvillä kengillä ja keskiviikkoryhmän kannustamana on tullut pidempiä ja pidempiä matkoja juostua”, hän kertoo.

Nyt Olli Vakkala on jo juossut sekä puolimaratoneja että maratonin.

Angelika Vakkala puolestaan oli juossut puolimaratoneja jo aiemmin, mutta pienet lapset olivat pistäneet juoksuharrastuksen tauolle.

”Minun piti lähteä vain kerran kokeilemaan keskiviikkoryhmään mukaan, mutta sinne tielle jäin”, Angelika naurahtaa.

Avoimessa ryhmässä kaikkia tsempataan

Minna Joutsen korostaa, että keskiviikkoryhmä on kaikille avoin. ”Jos vähän jaksaa juosta, niin tähän ryhmään pääsee hyvin mukaan.”

Kolmikko nostaa toistamiseen esiin ryhmää vetävän Matti Jääskeläisen roolin. Heidän mukaansa ryhmästä erityisen tekevät hänen ohjauksensa ja pyyteetön auttamisen halunsa.

”Matin rooli sparraajana varmasti vaikuttaa siihen, että ihmiset tykkäävät olla ryhmässä”, Olli Vakkala sanoo. Kiitokset siis Matille!

Ryhmässä tärkeää on myös se, että jokainen voi osallistua omien tavoitteidensa mukaisesti. Esimerkiksi Minna Joutsen nostaa esille, että fyysisen kunnon ja maratontavoitteiden lisäksi juokseminen on olennainen osa mielen hyvinvointia.

Olli Vakkalan tausta joukkueurheilijana puolestaan korostuu myös juoksemisessa. Kun yksin juokseminen ei tunnu omalta, motivoi ryhmän sosiaalisuus jatkamaan.

”Toisten tsemppaus onkin todella tärkeä osa juoksuryhmää. Kaikki on eri tasoisia, mutta sillä ei ole mitään merkitystä. Kaikkia tsempataan”, tiivistää Angelika Vakkala.

Samalla kolmikko kuitenkin korostaa, että sosiaalisuus ei ole itseisarvo. Juoksijat saavat sekä juosta omalla tavallaan että olla niin sosiaalisia kuin haluavat.

”Joskus täytyy myös vain keskittyä juoksemiseen ja hengittämiseen”, naurahtaa Minna Joutsen.

Mikä on juoksemisessa parasta?

Minna Joutsen: Juoksun vaikutus mielen hyvinvointiin. Lähtisin mielelläni kummijuoksijaksi jollekin, jolle on vaikea lähteä liikumaan. Kummijuoksujärjestelmä olisi tervetullut kaupunkiin.

Angelika Vakkala: Juoksuryhmän ihmiset ja yleisesti juoksun jälkeinen hyvä olo.

Olli Vakkala: Ei lisättävää!

Mikä on Pispala-Tahmelan paras juoksupaikka?

Minna Joutsen: Pyynikin harju ja rantareitit.

Angelika Vakkala: Luonto, erityisesti Tahmelan rantareitit. Siellä unohtuu muut murheet.

Olli Vakkala: Klassikko, Pispalan portaat. Ja toden totta: ei täällä haluaisi muuttaa koskaan pois.

Kuvassa vasemmalta oikealle: Juha Hilden, Satu Puurtinen, Christa Stirkkinen ja Leeni Aukee. Kuvaaja Jussi Mura.

Kirkasta valoa tunnelin päässä

Uittotunnelin Kahvila & Bistro eli Uittis on saanut uudet omistajat ja kokenut muodonmuutoksen. Punainen kalastajamökkityylin rakennus kutsuu veden äärelle.

Tampereen kesä ei ole mitään ilman järvimaisemaa, lättöä ja livemusiikkia. Pispalan ja Santalahden rajalla sijaitseva Uittotunnelin Kahvila & Bistro onkin valmis ottamaan paikkansa kaupungin uudistettuna kesäklassikkona.

Pitkään alueella toiminut Uittotunnelin kahvila on tänä keväänä siirtynyt uusille omistajille ja kokenut samalla raikkaan muodonmuutoksen – perinteitä lempeästi kunnioittaen.

Historiallisen tunnelin kyljessä

Pispalan uittotunneli on olennainen osa Tampereen alueen puunjalostushistoriaa. Puutukkeja alettiin 1860-luvulla siirtää Pispalanharjun kautta Näsijärvestä Pyhäjärven puolelle. Tätä tarkoitusta varten rakennettiin ensin niin sanottu punainen tukkitie, ja sen jälkeen harmaa tukkitie. Vuodesta 1930 tukkeja alettiin uittaa harjun alittavan uittotunnelin kautta.

Tukkien siirto vesistöjä pitkin metsistä tehtaisiin joudutti puunjalostusteollisuuden kehitystä ja teki osaltaan Tampereesta modernin teollisuuskaupungin. Mielenkiintoinen käänne historiassa oli, että vuonna 1968 valmistunutta Pispalan "uutta" uittotunnelia ei koskaan ehditty ottaa kaupalliseen käyttöön, sillä tukkien kuljetus siirtyi raitteille.

Tukinuiton tarina elää vahvasti edelleen, ja nyt myös uudessa muodossa: herkullisten makujen ja järvimaiseman äärellä Uittotunnelin Kahvila & Bistrossa.

Perinteitä kunnioittaen – uusin maustein

Paikan puikkoihin on tarttunut Raflaparonit-yritys, jota luotsaavat kokeneet ravintola-alan tekijät. Nimi on päivitetty muotoon Uittotunnelin Kahvila & Bistro, mutta rento tunnelma, punainen mökki ja kaupungin parhaiksi kehutut lätyt ovat yhä osa sen identiteettiä. Myös lista on uudistunut: burgerit ja pitsireunaiset

lätyt saavat seuraukseen vaihtelevia tapasannoksia.

– Meille oli tärkeää säilyttää paikan sielu mutta tuoda rinnalle myös uusia elämyksiä. Nyt tarjolla on mutkattomia pikkuruokia, laadukas viinilista ja kansainvälisiä makuja, kertoo toimitusjohtaja **Christa Stirkkinen**.

Alueen ainoa ravintola

Vaikka Tampere sijaitsee kahden suuren järven välissä, kaupungissa on yllättävän vähän aidosti veden äärellä sijaitsevia ravintoloita.

Tässä kohtaa Uittotunnelin Kahvila & Bistro täyttää aukon. Se tuo kaupungin keskelle oikean järvitunnelman.

Santalahden alueen ainoana ravintolana paikka palvelee tuhansia alueella liikkuvia ihmisiä, tapahtumakävijöitä ja lähialueen asukkaita. Ravintola on myös matalan kynnyksen kohtaamispaikka: paikan päälle voi tulla ihan vain kahvillekin.

Strateginen sijainti, esteetön kulku

Uittotunnelin Kahvila & Bistro sijaitsee Santalahden puolella Sahansaarenkadulla, hiekan sivussa itse tunnelista. Paikka, joka on jo saanut omistajiensa suissa nimen Uittis, on helppo saavutettavissa.

Uusi Santalahden ylikulkusilta, joka avattiin marraskuussa 2024, mahdollistaa kulun suoraan Pispalan valtatieltä ja sen bussipykäleitä. Sillan kautta ja hissillä pääsee esteettömästi alas Santalahteen ja samalla ravintolan edustalle.

Paikalle pääsee myös Lentävänniemen ratikalla – ja tavallisten kulkuneuvojen lisäksi myös veneellä ja vesiskootterilla vierasvenelaituriin.

Kesällä alue herää eloon myös tapahtumien myötä. Santalahden kaupunkijuhannus ja kaupungin suurin juhannuskokko järjestetään aivan ravintolan kupeessa, ja kesäkuussa Radio Nova Festival täyttää Santalahden festaritunnelmalla. Lavalla nähdään muun muassa KAJ, Vesterinen Yhtyeineen, Jason Derulo ja Rita Ora.

Ei karaokea, mutta livemusiikkia, kertoo Baywatch

Toukokuussa ravintola on avoinna perjantaista sunnuntaihin,

ja sään lämmitessä mahdollisesti myös viikolla. Kesäkuusta elokuuhun ovet ovat avoinna joka päivä, ja syyskuussa Uittis palvelee säävarauksella, jos intiaanikesä yllättää – ja toivottavasti yllättääkin.

– Meistä ei tule kippolaa eikä karaokea kuulla, mutta kesäinen järvimiljöö suorastaan huutaa pienen kesäyön serenadin perään, kertoo **Juha "Baywatch" Hilden**, yksi omistajista ja muusikko itsekin.

– Siksi panostamme rentoon ja spontaaniin livemusiikkiin, jotta voimme makujen lisäksi tarjota myös sielunruokaa, Hilden jatkaa.

Osa kasvavan alueen sykettä

Santalahden alue kehittyy vauhdilla: tapahtumakeskuksena, ulkoilureittien solmukohtana ja kohtaamispaikkana.

Uittotunnelin Kahvila & Bistro onkin mukana tekevässä alueesta sitä, mitä siitä visioidaan: kaupunkilaisten uutta kesäolohuonetta.

– Me haluamme olla osa Santalahden kasvavaa sykettä, alueen ensimmäisenä ja tällä hetkellä ainoana ravintolana. On ollut ilo tehdä tiivistä yhteistyötä Tampereen kaupungin ja Satamatoimiston kanssa tämän ainutlaatuisen ympäristön kehittämiseksi, sanoo ravintola-alan moniosaja ja yksi omistajista, **Satu Puurtinen**.

– Tämä on vasta alku. Me uskomme, että Uittiksestä tulee monelle kesän kohokohta. Olemme se punainen mökki siinä sataman vieressä. Rohkeasti vaan peremmälle! huikkaa **Leeni Aukee** ravintolatiimin puolesta.

Kolme pientaloa vai Hirvitalo ja Tahmelan tapahtumapuisto?

Hirvitalo ja siinä toimiva Pispalan nykytaiteen keskus (PNTK) ovat 19-vuotisen ikänsä aikana olleet monien hienouksien ja vaarojen näyttämönä. Tänä vuonna siihen kohdistuu todennäköisesti pahin eksistentiaalinen uhka koko sen elinaikana.

Kaupungin suunnitelmissa on jakaa Hirvitalon tontti ja viereinen viheralue neljään osaan – yhteen jäisi Hirvitalo ja kolmeen muuhun kaavoitettaisiin pientalotontteja. Asuntaloja rakennettaisiin Hirvitalon puutarhan ja Tahmelan tapahtumapuiston päälle. Yllätys tuskin monellekaan on, että uhka nousee juuri kaavoituksen ja yksityistämisen muodossa. Hälyttävää sitä vastoin on suunnitelman ilmentämä arvostiririita, ja se miten tuhoisia kulttuurillis-sosiaalisia vaikutuksia sillä toteutuessaan olisi.

Toteutuessaan suunnitelma eliminoisi paikallisesti ja valtakunnallisesti ainutlaatuisen ja tärkeän taide- ja kulttuurikeskuksen toimintaedellytykset sekä jo parinkymmenen vuoden ajan Tahmelan tapahtumapuistona toimivan julkisen viheralueen vain kolmen pientalotontin tähden. On ironista, että kaavan tavoitteena sanotaan olevan ”rakennetun kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttäminen sekä uudisrakentamisen sovittaminen ympäristöön”, kun toteutuessaan tapahtuisi täysin päinvastaisesti.

Kaavaa pitäisi kyllä muuttaa, mutta kolmella tästä täysin eriävällä tavalla.

1. Hylätään vanhentunut kaava

Ensinnäkin nyt esitetty tonttien jakaminen perustuu vuonna 1945 ”Pohjolan Riviera” varten tehtyyn kaavaan, jossa tontteja leikeltiin ja yhdisteltiin olemassa olevista rakennuksista piittaamatta, tulevia kerrostalorivistöjä varten. Tuo edelleen voimassa oleva keinotekoinen tonttijako katkaisee Hirvikatuun nähden poikkisuuntaiset tontit keskeltä kahtia ja yhdistää niihin toistensa vastakkaisten kulmien puolikkaat.

Hirvitalon tontti siis katkeaa keskeltä ulkorakennusta ja yhdistyy kaupalle päin olevaan naapuritontin puolikkaaseen. Tuon tontin länsipää taas on yhdistetty Hirvitalon puutarhaan, vaikka välissä on rajaa ilmentävä vanha pensasaita. Jako on ilmiselvän epätodellinen, mutta sitä ei ole mielletty riskiksi kaupungin ollessa kummankin tontin haltija. Tonttijaossa pitäisi siis korjata kulttuuriympäristölle tehty historiallinen vääryys ja palauttaa linjaukset vuotta 1945 edeltävään aikaan.

2. Tunnustetaan piha-alueen merkitys kansalais-toiminnassa

Toisekseen kautta historiansa Hirvitalon piha on ollut kiistattomasti talon ja siinä toimivan Pispalan nykytaiteen keskuksen toiminnallisen laajuuden ja rikkauten elimellinen osa. Kaavoituksessa piha pitäisikin liittää takaisin samaan tonttiin kuin talo ja suojella tämä kokonaisuus.

Hirvitalolla on kärsitty todellisuudessa tilapulasta koko sen olemassaolon ajan, mitä ilmentää muun muassa se, että kesäaikaan ulkotilan ollessa käytössä paikan toiminta moninkertaistuu. Vain pihan olemassaolo on mahdollistanut lukemattomien ympäristö- ja veistostyöpajojen, musiikki- ja performanssitaidetapahtumien, elokuvakerhon, osallistujamääriltään satapäisten keskustelutilaisuuksien, juhlien ja ulos laajentuvien näyttelyiden toteuttamisen. Talo ja piha ovat erottamattomat.

Pihalla on myös PNTK:n filosofiaa ”taide kuuluu kaikille” käytännöksi muuntava tehtävä, se on kuin seinätön eteinen taloon, jossa jokainen on kutsuvieras. Kuplaantuneisuudesta ja pote-roituneisuudesta kärsivässä yhteiskunnassa on huutava tarve

tällaisille paikoille. Tämä pätee myös viereiseen Tahmelan tapahtumapuiston tonttiin.

Hirvitalo on aivan alusta lähtien suhtautunut taiteeseen ja kulttuuriin kokonaisvaltaisesti, ekologiset ja sosiaaliset ulottuvuudet huomioiden. Samalla kun puutarha on vanhanaikainen avoin seurustelutila, jossa voi viettää aikaa ja tehdä töitä, kasvimaalla tuotetaan permakulttuurin periaatteilla luomuruokaa viikoittaiseen kansankeittiöön, työntekijöille ja vieraille. Ulkorakennukseen säilötään polttopuut, joilla talo lämmitetään, ja työkalut joilla pihaa hoidetaan. Tekijät ja paikka elävät symbioosissa.

3. Kannustetaan yhteistyöhön, ei konfliktiin

Ja kolmanneksi, nykyisin yleisenä ja tapahtuma-alueena käytetyn tontin muuttamisella yksityispihaksi olisi yhteisölliselle asukastoiminnalle tyrehdyttävä vaikutus. Se repisi auki vanhoja kollektiivisia arpia yhteenotoista kaupungin kanssa.

Kaavoituksessa tulisi ymmärtää kohdella kaupunginosia niiden erityispiirteiden pohjalta, jotka alueen asukkaat luovat. Juuri niistä nimittäin syntyy kulttuuri. Pispala on poikkeuksellisen sosiaalinen ja yhteistoiminnallinen paikka. Alueella on todennäköisesti Tampereen korkein yhdistystiheys ja varmuudella Tampereen korkein rakennustiheys. Yleiset ulkotilat ovat vähäisiä ja eriarvoistumiskehitys on tehnyt kaupunginosasta sosiaalisesti

ahtaamman. Tapahtumapuistolle tässä on jo orgaanisesti rakentunut vahva sosiaalinen tarve. Tontti on keskeinen mahdollistava tekijä esimerkiksi Pispalan karnevaalien toteutumisessa.

Elämme väistämättä moniarvoisessa todellisuudessa, vaikka siitä tarjotaankin vain rahataloudellisen tuottavuuden mittareilla tehtyä tulkintaa. Tonttien myynnistä saadut eurot voidaan hetkessä kaataa jälleen yhteen parkkiluolaan tai järventäyttöön ilman, että kukaan muistaa koko summaa, mutta sydäntäsärkevät seuraukset henkisen kodin menettämisestä ja jälleen yhden tuhansille ihmisille merkityksellisen ja pettymys täysin ainutlaatuisen paikan hävittämisestä eivät unohtuisi koskaan.

Hirvitalo ja viheraluea ovat kohdista 1046-2 ja 1046-1. Karttapalvelu, Tampere.fi.

Ei nimittäin tarvitse olla kummoinenkaan yhteiskuntatieteilijä kyetäkseen päättämään mitä seuraa siitä, että Tampereen gentifikoituneimmalle asuinalueelle luodaan minitontteja, myydään ne mahdollisimman kalliilla ja niiden rajanaapurina on epäkaupallisesti toimiva taide- ja kulttuuritalo. Siinä saattaa kadota yksi viimeisistä perispalalaisista vapaan ja iloisen yhdessä elämisen paikoista.

Lopuksi

Perustamisvuoden 2006 jälkeen Tampereen ruohonjuuritason kulttuuritoimijoiden tilaresurssit ovat kuihtuneet lähes olemattomiin. Toimitila toisensa jälkeen on menetetty ”kiinteistökehittämiseksi”. Hirvitalonkin menettäminen olisi valtava henkinen ja konkreettinen menetys koko Tampereen taideyhteisölle, muttei pelkästään, sillä Hirvitalo on tässä maassa täysin ainutlaatuinen, legendaarinen paikka.

Elinympäristöä koskevissa päätöksissä tulisi aina herkästi huomioida, millainen henkinen vaikutus niillä on paikallisiin ihmisiin. Vääryyksiä koetut asiat jättävät ihmisiin ja yhteisöihin haavan. Ne luovat katkeruutta, toivottomuutta, voimattomuutta, henkistä kodittomuutta ja jopa vihaa. Pispalan historia on kaltoinkohdelluksi virallisen Tampereen taholta tulemisen historiaa. Koska

kaupunki on kaupunkilaisen koti, merkittäviä yhteisiä tiloja koskeville päätöksille on oltava sosiaalinen hyväksyntä ja luottamus.

Tontteja ei tulisi jakaa neljäksi pientalotontiksi, vaan tonttien alkuperäinen suunta pitäisi palauttaa, Hirvitalon tontti pitää osana Hirvitaloa ja viereinen tontti kaavoittaa Tahmelan tapahtumapaistiksi.

Asiaa olisi huomattavasti järkevämpää katsoa lyhyen tähtäimen kaupallisen hyödyn sijasta investointina paikalliseen kulttuuri-toimintaan ja sosiaaliseen hyvinvointiin, josta hyötyvät vuosittain varallisuuteen katsomatta suoraan tuhannet ihmiset, alueen elinkeinoelämä mukaan lukien. Eikö nyt viimeinkin voisi olla aika tämän ymmärryksen syntymiselle ja lopettaa iänikuinen kiusaamisen ja puolustustaistelun perinne, vaikka perinneympäristössä ollaankin?

Kaavan laatija on Tampereen kaupungin asemakaavoitus, sähköposti: kirjaamo@tampere.fi.

Kirjoittaja on kuvataiteilija ja hirvitalolainen

K a u n e u s l a a k s o

- MONIPUOLISET KASVOHOIDOT
- RIPSIIEN KESTOTAIVUTUKSET
- JALKAHOIDOT
- SOKEROINNIT

 @KAUNEUSLAAKSO

KANNAKSENKATU 2 D, 33250 TAMPERE

Teksti: Ilona Vuori
Kuva: Jani Hakanen

Anomuksia evoluutiolle

Mahdollisuuksien tila

AJAN ARVOITUKSIA MAHDOLLISUUKSIIEN TILASSA

Teatterikollektiivi PIIP tutkii syksyllä runon ulottuvuuksia

Tamperelaisista taiteilijoista koostuva Teatterikollektiivi PIIP toteuttaa syksyllä **Ilona Vuoren** runoihin perustuvan *Anomuksia evoluutiolle* -näyttämöteoksen. Mahdollisuuksien tilassa (Selininkatu 5) järjestettävä esitys pohjautuu samannimiseen runokokoelmaan, joka ilmestyy toukokuussa Rosetta Versos -pääkustantamolta.

Anomuksia evoluutiolle on viipyilevä mahdollisuus, utuinen kuvaelma ja humoristisesti pulpahteleva luontodokumentti. Se kysyy, voiko aikaa käyttää vai viisaritko sen päättävät, mihin aika riittää. Ajan ilmiöitä tutkiva teos luotaa leikkisästi pysymistä ja katoamista, ajan kulun mieltä sekä tietämisen rajoja.

Teoksen esityskausi sijoittuu loka–marraskuuhun. Esityksen yhteydessä toteutetaan aiheeseen liittyviä työpajoja. Lisäksi yleisö pääsee nauttimaan intiimiin tilaan näytille asetelluista runotauluista. Jo syyskuussa Mahdollisuuksien tilan ympäristössä voi osallistua runosuunnistukseen, jonka aikana teoksen runot kuljettavat katsojat teoksen maailmaan.

Teatterikollektiivi PIIP on aikaisemmin toteuttanut tamperelaisiin puistoihin jalkautuneen *Näe hänet puistossa* -runokierroksen

syksyllä 2022 sekä homoseksuaalisuuden dekriminalisoinnin 50-vuotisjuhlan kunniaksi kirjoitetun *Joulunäytelmä*-monologin, joka sai ensi- iltansa Tampereen Ylioppilasteatterissa marraskuussa 2021.

Anomuksia evoluutiolle kumpusi tarpeesta käsitellä viime vuosina mullistunutta ajan kokemusta. Muiden muassa pandemia ja kiihtynyt uutissykli ovat muuttaneet arjen aikakäsitystä. Teoksessa kysymys ajasta rinnastuu evoluutioon, ilmiönä johonkin niin hitaaseen, että ihmisen on sitä vaikea käsittää ja paljaalla silmällä mahdoton havaita.

Runouden asema suomalaisessa kulttuurissa on paradoksaalinen. Lyriikalla on oma innokas yleisönsä, mutta vähälevikkisen kirjallisuuden ostotuen poistuttua sen asema on yhä vaikeampi. Esityksen myötä kollektiivi haluaa tuoda esiin, että suomalainen lyriikka voi hyvin ja sillä on paljon annettavaa paitsi muille taiteenlajeille, myös kaikille niille, jotka suovat sille hetken huomiotaan. *Anomuksia evoluutiolle* tarjoaa kulttuurikentälle kaivatun lyyrisen pulpahduksen sekä katsojalle erilaisia näkökulmia aikaan ja hetken eteerisen ajattomassa todellisuudessa.

Teksti ja kuvat: Wilhelmiina Heinonen

vasemmalta oikealle: Esko Heikkilä, Emmi Nieminen, Laura Liimatainen.

Voimaa yhteisöstä ja tilaa taiteelle

Pispalalainen pääsi tutustumaan Tampereen Taidehalliin, joka on viime kesänä muuttanut Pispalan valtatielle. Toimintaa olivat esittelemässä Taidehallia perustamassa ollut kuvataiteilija ja sarjakuvantekijä **Emmi Nieminen, sarjakuvataiteilija, kuvittaja ja animaattori **Esko Heikkilä** sekä kirjailija ja suomentaja **Laura Liimatainen**.**

Entisen kampaamon tiloissa toimivassa Tampereen Taidehallissa on monta työpistettä, joista jokaisesta löytyy jotakin mielenkiintoista: työpöydillä vilahtelee siveltimiä, piirtopöytiä, maalaustarvikkeita, piirustusvälineitä, kirjoja, muistiinpanoja ja luonnoksia. Seinille on ripustettu piirrustuksia ja maalauksia. Luova tekeminen tuntuu tilassa vahvana.

Tesomalta Epilään, Epilästä Pispalaan

Tampereen Taidehalli on tamperelaisten kulttuurialan ammattilaisten yhdistys, työhuoneyhteisö ja tapahtumapaikka. Ajatus Taidehallista lähti alun perin liikkeelle tarpeesta luoda yhteisöllinen työskentelytila taide- ja kulttuurialan tekijöille.

”Vuonna 2014 kuvataiteilijaksi valmistumiseni jälkeen aloimme yhdessä opiskelukavereiden kanssa etsiä yhteistä työskentelytilaa. Taidehallin ensimmäiset tilat olivat Tesomalla, jolloin nimikin oli Tesoman Taidehalli. Tesomalla toteutimme esimerkiksi lähiötaitetapahtumia. Vuonna 2016 Taidehalli siirtyi Tesoman rakennuksen purkutuomion vuoksi Epilään, jolloin nimi muutettiin Tampereen Taidehalliksi”, kertoo Emmi Nieminen.

Epilässä toiminta jatkui kahdeksan vuotta, kunnes viime kesänä Taidehalli siirtyi Pispalaan, osoitteeseen Pispalan valtatie 8.

Yhteisöllisyys keskiössä

”Taidehallia perustettaessa tuntui tosi tärkeältä, että epävarmalta alalta valmistuessa olisi jotakin yhteistä toimintaa: yhteinen tila, jonne tulla työskentelemään, ja yhteisö ympärillä, jolta saa tukea ja mahdollisuuden tehdä yhdessä”, Nieminen kertoo.

Sama ajatus pätee edelleen, yli vuosikymmen myöhemmin.

”Täällä voi hyvillä mielin luottaa siihen, että ympäriltä saa apua. Kaikkea ei tarvitse osata yksin. Yhteisöllisyys samanhenkisten ihmisten kanssa inspiroi ja tuo rutiinia ja rakennetta työhön.”

Samoin asiat näkee myös toiminnassa viime vuodesta asti mukana ollut Esko Heikkilä.

”Täällä on saanut halutessaan muilta ammattilaisilta myös hyvää ja rakentavaa palautetta omasta työstä, mikä on ollut hyödyllistä”, hän lisää.

Pispala tarjoaa uusia mahdollisuuksia

Taidehallilla työskentelee tällä hetkellä yksitoista kulttuurialan ammattilaista. Kuvataiteilijoita on useampia, ja lisäksi Taidehallilla työskennellään esimerkiksi väitöskirjatutkimuksen sekä kirjoittamisen parissa. Pispalaan siirtyminen on tuonut uudenlaisia ideoita toimintaan.

Emmi Nieminen, Esko Heikkilä ja työhuoneella niin ikään työskentelevä Laura Liimatainen pohtivat, miten Pispalassa ruohonjuuritason kulttuuri näkyy radikaalisti eri tavalla kuin Epilässä. Alueella tapahtuu paljon, ja tee-se-itse-kulttuuri on vahvaa. Yhteistyö Pispalan kulttuurikentän kanssa kiinnostaa Taidehallin väkeä, ja työhuoneelle suunnitellaan esimerkiksi avoimia ovia Musta Pispala-festivaalin aikaan. Lisäksi yhteisö haluaa viedä tapahtumia ulos Taidehallista eli osallistua alueen tapahtumiin eri tavalla. Ajatus lähiötaiteesta elääkin edelleen.

Työtila mahdollistaa luovan työn

Taidehallin toimintaa on alusta asti ohjannut tarve yhteisöllisyyteen. Se on tilassa työskenteleville edelleen tärkeä peruste toiminnassa mukana olemiseen.

”On tosi tärkeää, että on konkreettinen paikka, jonne voi tulla tekemään töitä ja jossa on lisäksi yhteisö ympärillä. Tila mahdollistaa itsenäisen ja keskittymistä vaativan työskentelyn, mutta myös sosiaalisen olemisen ja tekemisen. Yhdessä tällaisen paikan ylläpitäminen on joustavaa ja toisia tukevaa”, kolmikko kertoo.

Pitkäaikaisia, yhteisöllisiä työtiloja kulttuurialan tekijöille ei ole Tampereen alueella montaa. Usein tiloja on tarjolla vain lyhyeksi aikaa, tai avotoimistotyyliin ilman omaa työpistettä, mikä ei mahdollista työvälineiden säilyttämistä työtilassa. Taiteen ja kulttuurin tekijöiden työskentelyä ohjaa vahvasti oman leipälajin erityispiirteet: kirjailija tarvitsee työhönsä usein vain läppärin ja pienen määrän tavaraa, kun taas vaikkapa nukketaitelijan materiaalit kaipaavat työ- ja säilytystilaa paljon enemmän.

Taidehallillekaan ei harmi kyllä sovi esimerkiksi keramiikan tekeminen tai liuottimien käyttö. Yhteinen tila ei mahdollista sotkuista tai äänekkästä tekemistä, mutta monenlaiset taiteen muodot onnistuvat kuitenkin todella hyvin, pohtivat taiteilijat tilansa mahdollisuuksia.

”Se, että Taidehalli on edelleen yli kymmenen vuoden jälkeen toiminnassa, kertoo vahvasta tarpeesta tällaiseen yhdessä tekemiseen”, pohtii Esko Heikkilä.

TAMPEREEN TAIDEHALLI
TAMPERE KUNSTHALL

www.tampereentaidehalli.fi

tampereentaidehalli@gmail.com

Instagram: [@tampereentaidehalli](https://www.instagram.com/tampereentaidehalli)

Tampereen Taidehalli Pispalan valtatie 8

Taustalla oleva maalaus on Satu Wiinikan käsialaa.

1.

Teksti ja kuvat: Katja Wallenius

JUKKA IKONEN – PISPALALAINEN

Kuvakollaasi Pispala-keräilijä

Jukka Ikosen

kokoelmista ja elämästä

Kuva 1. Jukka Ikonen

Ikosen Jukalla oli kiirus syntyä Pispalan pojaksi, kun hän päätti tulla maailmaan Pispalan valtatie 38 kotiovella. Taksi oli tilattu synnyttävälle äidille, mutta kuljettaja ei ottanut häntä kyytiin vaan tilasi ambulanssin noutamaan äidin ja vastasyntyneen. Näin he loppujen lopuksi pääsivät onnellisesti Marian sairaalaan Pyynikille.

Jukka on keräillyt Pispala-aiheisia tavaroita 40 vuoden ajan. Kokoelmaan kuuluu muun muassa nelisensataa postikorttia, muistokortteja, tultitkuuskien etikettejä ja kattava kokoelma kirjallisuutta (esimerkiksi **Hannu Salaman** tuotannon ensipainokset omistuskirjoituksilla).

Jukka on aktiivinen yhdistystoimija. Hän on ollut usean vuoden ajan jäsenenä Pispalan Moreenin hallituksessa samoin kuin Lauri Viita -seurassa. Ikosen ajatuksesta jälkimäinen seura on saanut aikoinaan alkunsa, kun **Kirsti Salo** otti aloitteesta kopin. Ikonen kuuluu myös Tampereen Filateliseseuraan, Pirkan Postimerkkeilijöihin ja Suomen Postikorttiseura Apolloon.

Kuva 2. Pulteri

Ikosen asui Pispalan valtatie 23:ssa vuonna 1968, kun rakennuksen alakertaan perustettiin Alkon kokeiluravintola Pispalan Pulteri. Aiemmin tilassa toimi maitokauppa.

Vanhoihin lasinalusiin oli painettuna ruokalista. Siinä vinkkiä, mikäli on aikomusta uudistaa nykyistä listaa.

2.

Kuva 3. Jäsenkortti

Jukka on löytänyt kokoelmiinsa mielenkiintoisia asioita niin huutokaupoista, huuto.net:stä kuin kirppareiltakin. Ja toki tutuilta sekä kylän miehiltä, jotka ovat keräilyharrastuksesta kuulleet.

Yksi harvinaisuuksista on **Elina Helmisen** Pispalan Punaisen Kaartin jäsenkortti vuodelta 1917.

Kuva 4. Pispala-olut

Ikosen kokoelmista löytyy Pispala III-oluen etiketti, josta Jukka kaipaa lisätietoa: koska tällainen olut on ollut markkinoilla, kuinka paljon sitä on valmistettu ja mihin tarkoitukseen.

Kuva 5. Rajakioski

Pispalan valtatie 3:ssa sijaitsi Rajakioski vielä 1980-luvulla. Kuvassa on pullonpalautus-lipuke, yhdestä pullostä on saanut palautettaessa 30 markkaa ja tämä lipuke on oikeuttanut kahteen pullopanttimaksuun.

Kuva 6. Kokoelma

Vaikka Jukka Ikosen kokoelma on hyvin laaja, ei keräilijän kokoelma ole koskaan lopullisesti valmis. Häneltä löytyy myös muun muassa dokumentti Pispalassa vuonna 1911 synnyttäneistä naisista ja linja-auto-poletteja, joilla sai matkustaa välillä Rajaportti-Tammela.

Jos sinulla on jotakin
mielenkiintoista Pispalaan liittyvää
mistä olisit valmis luopumaan,
niin laita Jukalle viestiä

jukka_ikonen@kolumbus.fi

3.

4.

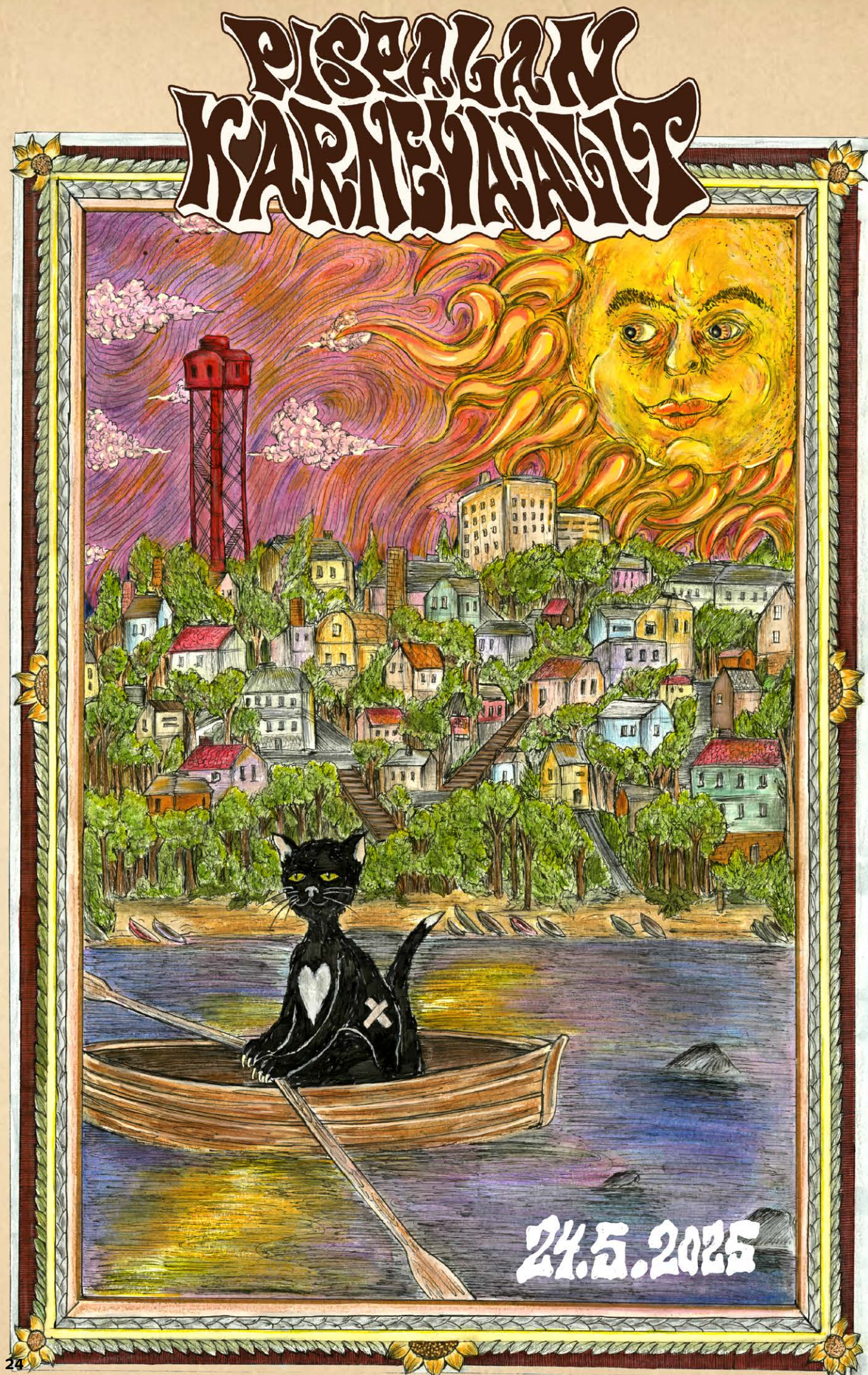

5.

6.

PISPALAN 42. KARNEVAALIT

24.5.2025

TASA-ARVO JA
YHDENVERTAISUUS
FESTIVAALILLA

Pispalassa on juhlittu keväisiä karnevaaleja jo vuodesta 1982. Tänä vuonna on 41. karnevaalit. Tapahtumaan on aina kuulunut karnevaalien keskeiset elementit – musiikki, tanssi, teatteri, naamiot ja kulkueet, myyntikojut ja käsityöt, taide, nauru, aurinko, sade, tuuli ja välillä railakaskin kemuilu.

Pispalan Karnevaalit halutaan pitää täysin syrjinnästä vapaana tilana, jonne kaikki voivat kokea olevansa tervetulleita. Toimijat haluavat luoda tapahtumalle puitteet, joissa kaikki ottavat toisensa huomioon ja kaikkien olo on turvallinen.

Emme hyväksy syrjintää tai häirintää missään muodossa. Henkilökunta on sitoutunut puuttumaan kaikenlaiseen häirintään tapahtumassa.

Karnevaaleissa kunnioitetaan jokaisen fyysistä koskemattomuutta ja pidetään toisista huolta. Noudattamalla hyviä käytöstapoja edesautamme yleistä turvallisuutta. Yhdessä vaikutamme siihen, että festivaalikokemus on jokaiselle meistä mukava.

Jos näet tai koet itseesi tai muihin kävijöihin kohdistuvaa epäsovivaa tai ahdistavaa käytöstä, ilmoitathan siitä Pispalan karnevaalien henkilökunnalle esim. ruuanmyyntipisteessä. Infopuhelimen numero tulee myöhemmin.

Yhteydet muissa asioissa mielellään viesteillä pispalankarnevaalit@gmail.com tai Pispalan Karnevaalit mese.

<http://www.pispalankarnevaalit.fi/>

Järjestäjä:

**Pispalan asukasyhdistys
yhteistyökumppaneineen**

Kevät koittaa ja Pispalan Karnevaalit sulostuttavat jälleen elämää. Lähde mukaan Karnevaali-hulinoihin!

klo 13.30 SAMBAKULKUE

välillä Huvila-Hirvitalo
Sambakoulu União da Roseira

klo 14.00 PUUSTOLAVA

Desert Lizard
Defi & Kvp + Dj Potilas
Aleksi Kii
Roskis
w3l3ho
Veltot Vokaalit & Aika Häkki
Destine
Pystyyn Kuolleet Hipit

klo 15.00 NILKKIKISA

footbag pomputtelua

PISPALAN VANHAT TALOT

klo 10–10.30 Pispalan vanhat talot -kävely, lähtö Piirulta

PIIRU

klo 10–12 Pettuleipä-työpaja

TAHMELAN HUVILA

klo 11–13 Lasten Kanevaalit Huvilalla
järjestäjä Pispalan Moreeni

KEIKAT :

klo 14.00 Sosiaalineuvos
klo 15.00 Hippijuhla

Tahmelan huvila auki **klo 11–18**

KARNEVAALIKEITTIÖ

kahvia, leivonnaisia, burgereita
ja karnevaalisoppaa

BASAARI

Tervetuloa värikkäälle basaarille myymään ja ostamaan käsitöitä, taidetta, koruja, kirppisvaatteita, levyjä, kirjoja, hoitoja, erikoisherkuja, säilykeitä, taimia ym.

Lisätietoja & ilmoittautumiset

22.5.2025 mennessä

osoitteeseen: tyot@gmx.com

klo 19.30 PETHAUS

Omni Selassi (Sveitsi/Saksa)
Pelkkää Poutaa Productions

klo 20.30 VASTAVIRTA-KLUBI

PISPALAN KARNEVAALIEN ILTA-KLUBI

Uto-Epilä & Nuori-Ilves
Smoky Foundation
Mimosa & Pada
Rassit
DJ young tuulipuku showcase
liput : 5€

YLÄKERTA

klo 15.00 biliskisa

klo 20.00 alkaen

Yavu

Sikuriina Karisukki

SUNNUNTAIN JÄLKILÄMMÖT

klo 19.00 alkaen Yläkerrassa

Hannele Juutinen, Ilkka Niemi Band

KUJAKOLLI

klo 22.00 J.J. Explosion

klo 17.00 Folkjyväskylä

Pispala Folkin tunnelmia vuosien varrelta. Ikärajattomassa ilmaistapahtumassa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita. Tarjolla on musiikin ja seuran lisäksi muun muassa katuruokaa ja kahvilatuotteita, arpajaiset, artesaanituote- ja kirpparibasaari sekä Pispalan kirjaston tukimyyntipiste.

*Teksti: Iris Lehtonen
Kuvat: Iris Lehtonen ja musiikkiyhdistyksen arkisto*

Musaa mäeltä

Pispala on tunnetusti sekä kulttuuritoiminnan kehto että sulatusuuni. Tänä vuonna juhlitaan 25-vuotista Pispalan musiikkiyhdistystä, joka on ansiokkaasti kehittänyt musiikkikulttuuria mäellä ja Mansessa laajemminkin.

Yhteisen tekemisen halu ja tarve yhdistää vahvuudet saivat aikaan Pispalan musiikkiyhdistyksen synnyn vuonna 1999.

Jotkut saattavat vielä muistaa nykyisiä Pispalan karnevaaleja edeltäneet juhlinnat Hiekkapubilla Pispankadun ja pitkien portaiden risteyksessä. Tuolloin havaittiin, että vuodesta 1982 järjestetyn, melko villin ja merkittävässä määrin väkeä keräävän kylä tapahtuman koordinointi kaipasi uutta otetta. Asukasyhdistys pyysi apuun paikallista väkeä, joka alkoi jalostaa karnevaalien konseptia ammattimaisemmaksi.

Musaa mäeltä -levy

Eeva-Maija Miettinen-Kopsa muistelee, miten paikalliset kokivat tärkeäksi saada pispalalaisten musikoiden ääntä ja tunnetta samoihin kansiin. Tämän seurauksena alettiin tuottaa ensimmäistä Musaa mäeltä -levyä, joka julkaistiin vuonna 1999.

Ari ”Selkä” Pulkkinen muistaa lämmöllä **Kaitsu Kangasta**, joka heitti ilmoille idean pispalalaisten taiteilijoiden yhteisestä levyistä.

Pulkkinen sai Tampereen konservatorion lopputyöstään palkaksi

studioaika, joka käytettiin levyn tekoon. Tätäkin varten piti perustaa virallinen julkaisukanava, jonka tarvetta musiikkiyhdistys palvelee edelleen.

– Lähtökohtia ja tarpeita musiikkiyhdistykselle oli siis useita, toteavat Pulkkinen ja yhdistyksen perustajiin niin ikään kuulunut **Pekka Ängeslevä**.

Kujakolli ja Rajaportin sauna

Pispalan musiikkiyhdistyksen perustamiskokous pidettiin Pub Kujakollissa, joka toimii tänäkin päivänä tärkeänä kohtaamispaikkana ja ilmaiskeikkojen järjestäjänä. Perustajajäseninä olivat Pulkkinen, Ängeslevän ja Miettinen-Kopsan lisäksi **Jouni Kopsa**, **Mikki Nygren** sekä **Anneli Saarimaa**.

– ”Kolli” on ollut tärkeä paikka myös aloitteleville bändeille ja artisteille. Siellä taisin nähdä Kormuksenkin ekaa kertaa, ”Selkä” Pulkkinen muistelee.

Karnevaalihuimuun ovat liittyneet myös legendaariset Kujakollien, Pulterrierien ja Vastapallon väliset jalkapallo-ottelut Tahmelan kentällä. Turnausten jälkeen on otettu lisää hikeä ja käyty siistiymässä Rajaportin saunalla.

Musiikkiyhdistys tekeekin yhteistyötä Rajaportin saunaa pyörittävän Pispalan saunayhdistyksen kanssa muun muassa Rajaportin Saunajuhlan järjestämisessä.

– Ja tietenkin on tehty vuonna 2022 ilmestynyt Lauteilla-levy, jonka toteuttamisessa oli saunalaisten ja Pulkkinen lisäksi mukana kulttuuriyhdistys Sisunartut ja idean isä Jouni Kopsa, Miettinen-Kopsa toteaa. Saunajuhlaa vietetään suomalaisen saunan päivänä eli kesäkuun toisena lauantaina. Tänä vuonna sen ajan-kohta on 14. kesäkuuta (ks. sivut 30-31).

Pispala Folk

Lorisevanpuistossa eli tutummin Tahmelan rantsussa järjestettävä Pispala Folk -ilmaifestari on puolestaan viihdyttänyt väkeä vuodesta 2001 alkaen. Suositun tapahtuman idean toivat Kissanmaalta muuttaessaan **Kati** ja **Esa Pellinen**, jotka olivat järjestäneet siellä folk-henkistä puutarhafestaria. Pelliset liittyivät Pispalan musiikkiyhdistykseen, joka otti idean ilolla vastaan. Näin alettiin puuhata isompimuotoista tapahtumaa. ”Folkkien” historiaan mahtuu paistetta ja sadetta.

– Ensimmäiseen Folkiin odotettiin tietenkin aurinkoista sää-
tä ja buukattiin kymmeniä esiintyjä, joiden kanssa oltiinkin

Yhdistyksen perustajajäsenet Ari Pulkkinen, Eeva-Maija Miettinen-Kopsa ja Pekka Ängeslevä ovat iloisia tuotetuista levyistä ja niiden suosiosta. Oikealla Katwi Koivisto, jolla on pitkä ura hallituksen jäsenistössä.

ukkosmyrskyssä, muistelee Eeva-Maija Miettinen-Kopsa.

Tapahtuma on sääoloista huolimatta kerännyt vuosien varrella huikean määrän osallistujia.

– Festarin alkuvuosina koitettiin pärjätä uimarannan perusves-soilla, mutta kun kaupungille jouduttiin tekemään hätäilmoitus käymälöiden ylivuodosta, on sittemmin turvaututtu Rantajätkät ry:n WC-vaunuihin, vuodesta 2004 Pispala Folkin äitinä toiminut **Katwi Koivisto** naurahtaa. Sunnuntaisen päätapahtuman lisäksi Tahmelan huvilalla järjestetään lauantaina Lasten Folk. Päätösklubipaikkana toimii Vastavirta. Tänä vuonna Pispala Folk järjestetään 2.–3. elokuuta.

Tapahtumien järjestäminen ei olisi mahdollista ilman talkootoimintaa. Esimerkiksi Pispala Folkissa häärii vuosittain parisenkymmentä vapaaehtoista.

Festivaalin sekä yhdistyksen perustoiminnan mahdollistamiseksi on myös hankittu rahoitusta lukuisin keinoin. ”Selkä” Pulkkinen muistaa olleensa esimerkiksi rakentamassa teatterilavaa ja siihen liittyviä vimpstaakeja Teatteri 2000:lle. Lisäksi on tehty esimerkiksi levytyksiä ja talkootöitä sekä kerätty sponsoriavustuksia.

Mieleepainuvien sponsori on legendaarinen kiekkomaalivahti ja yritysjohtaja **Markus Mattsson**, joka lahjoitti aikoinaan 10 000 markkaa yhdistyksen toimintaan, Pekka Ängeslevä muistelee. Nykyään musiikkiyhdistyksen merkittävimpiä tukijoita ovat Pispalan Pulteri, Pub Kujakolli ja Tahmelan K-Market.

Varainkeruuta ja hyväntekeväisyyttä

Varainhankintakeinot ovat olleet luovia. Kyläaktiivi **Juho Toivosen** koordinoimana luotiin Pispalan tähren -lautapeli, jonka tuotoilla tuettiin musiikkiyhdistyksen toimintaa 2020-luvun taitteessa. Pelistä on otettu kaksi painosta, yhteensä 2 000 kappaleen verran.

YLE Tampereen Mauri Tikkamäki kävi 2020 Haulitehtaalla tekemässä haastattelun ja sai lahjaksi oman Pispalan tähden -pelin. Vasemmalla Juha Hildén.

Musaa mäeltä -levytyksiä on syntynyt tähän päivään mennessä kaikkiaan kuusi eri julkaisua. Ensimmäinen Musaa mäeltä -levy on aikoja sitten loppuunmyyty, mutta uudempia julkaisuja ja Lauteilla-levyä voi tiedustella ainakin Tahmelan K-Marketin vieressä sijaitsevasta Musiikkitoteemista tai suoraan Pispalan musiikkiyhdistykseltä.

Yhdistys myös järjestää vuosittaiset vappuaaton tanssit Haulitehtaalla. Elävän musiikin lisäksi tarjolla on kahvilatuotteita, simaa ja paikan päällä paistettuja munkkeja sekä arpajaiset, joista voi voittaa mm. paikallisten yritysten lahjoittamia palkintoja. Tanssien tuotolla rahoitetaan Pispala Folkin järjestämistä.

Musiikkiyhdistyksellä on merkittävä rooli myös hyväntekeväis-toiminnassa. Tukikonsertteja on järjestetty muun muassa Tampereen tuomiokirkossa, G Livelabissa, YO-talolla ja Telakalla. Kerättyjä avustuksia on suunnattu sotien ja ympäristö kriisien uhreille sekä koulukiusaamisen kitkemiseen ja mielenterveys-työhön. Aleksanterin kirkon ja Pispalan Moreeni ry:n kanssa toteutetuilla Olavi Virta ja Tapio Rautavaara -konserteilla on tuettu kirkon diakoniatyötä.

– Hyväntekeväisyyskonserteissa yhdistyy ihmisten halu sekä auttaa että osallistua paikalliseen kulttuuritoimintaan. Kirkkoherran mukaan Aleksanterin kirkko ei ole koskaan ollut niin täynnä kuin loppuunmyydyssä Virta-konsertissa, kertoo solisti **Juha Hildén**.

Tero Kaarion johtamissa konserteissa on esiintynyt Hildénin lisäksi musiikkiyhdistyksen muista jäsenistä koostuva orkesteri, laulajia sekä muita tunnettuja solisteja.

Venäjän hyökkäyssodasta johtuvan Ukrainan ahdingon helpottamiseksi Pispalan musiikkiyhdistys järjesti vuonna 2022 Telakalla tukikonsertin, jolla kerättiin varoja erityisesti lasten ja äitien auttamiseksi. Tuotoilla saatiin tavaraa täysi pakettiautollinen, jota Hildén ja **Suvi Karjula** lähtivät ajamaan Varsovassa sijaitsevaan avustuskeskukseen. Pakun jarrut olivat pitkällä matkalla ja täydellä kuormalla koetuksella, ja Puolan ja Liettuan rajalla jarrupalat kärehtivätkin sitten lopullisesti.

– Löysimme joidenkin kyselyjen jälkeen pajan, joka pystyi nostamaan auton heti. Paikka tarjosi työn ilmaiseksi kun kuuli, miksi olemme matkalla Varsovaan Pispalasta asti, Hildén liikuttuu.

Lopuksi

Yhdistys muistaa vuosittain stipendillä ansioituneita musiikin harastajia alueelta, kuten Pispalan koulun oppilaita. Koulun kanssa on tehty yhteistyötä myös tapahtumien tiimoilta. Pispalan koulun kasvatit **Kalle Alatalo**, Juha Hildén ja **Juri Lindeman** esiintyivät vuonna 2022 remontoitun rakennuksen avajaisissa, joissa nähtiin myös **Pauli Hanhiniemi**, HauliBros sekä Selkä & Issias.

Tutut nimet eivät lopu tähän, sillä yhdistyksen kokoontumispaikana toimivassa Pispalan studiossa ovat HauliBrosin ja Selkä & Issiaksen lisäksi äänittäneet levyjään muun muassa **Mikko Alatalo**, Coitus Int 50 Revival ja Kolmas Nainen. Kauempaa käyneitä vierailijoita ovat esimerkiksi Sir Elwoodin Hiljaisten Värien **Juha Lehti** sekä Leningrad Cowboysistakin tunnettu **Jore Marjaranta**.

Yhdistyksen toiminta on mahdollistanut, että olemme saaneet kuulla keikkoja joukolta erilaisia nimiä: esimerkiksi **Asa**, **Mary McLaughlin**, **Doug Morte**, **Dave Lindholm**, **Lucky Lo**, **Jiri Nikkinen**, **Neumann** ja **Alan Thomson**.

Pispalan musiikkiyhdistys haluaa kiittää kaikkia kannatusjäseniä, yhdistyksiä, yrityksiä sekä Tampereen kaupunkia todella hyvästä ja antoisasta yhteistyöstä ja toivottaa uudet kumppanuudet tervetulleiksi. Pidetään kylä kivana!

Tue Pispalan musiikkiyhdistys ry:n toimintaa
10 euron jäsenmaksulla:
Tilinumero: FI65 5732 0920 0203 14
Viite: 20239

RAJAPORTIN SAUNA JA KAHVILA

Ma ja Ke 16 - 22, Pe ja La 14 - 22

Pispalan valtatie 9 • www.rajaportti.fi
facebook.com/groups/rajaportti
saunayhdistys@rajaportti.fi
kahvila@rajaportti.fi

p. 041 502 6709 (tilaussaunat yms)

p. 050 3102 611 (saunan kassa)

p. 044 055 9353 (kahvila)

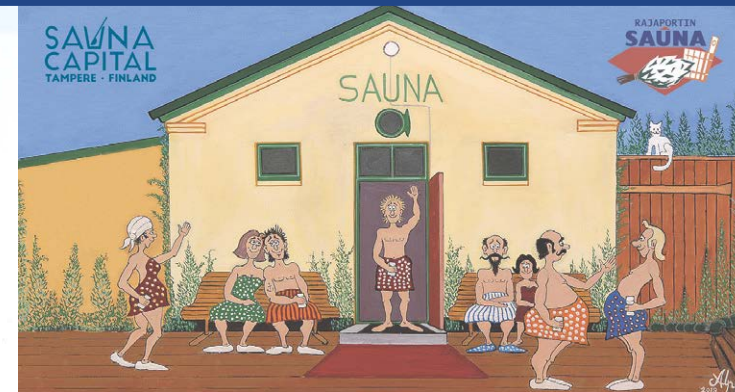
Sekasauna kuukauden viimeinen to klo 16-23
Suomalaisen saunan päivänä

la 14.6. juhlietaan saunan pihassa Saunarauhan julistuksella ja runsaalla musiikkiohjelmistolla.

Juhannusaattona pe 20.6.

sauna avoinna **klo 12-18.**

Juhannuspäivänä la 21.6. Suljettu

Kahvilassa suolaista ja makeaa, palkitun laaja olutvalikoima. Myös yksityistilaisuudet saunomisen kanssa tai ilman. Myös Rajaportti-tuotteita, kuten Saunalauluja-CD ja Alpi Ikäheimosen kuvittama saunapyyhe (kuvassa). Sekä vanhat tutut: paita, kassi, saunahattu.

Saunalauluja-cd nyt vain **5 €**

Rajaportin hoitola

SIIRI KOSKI

Akupunktio ja moksibustio • kosmeettinen akupunktio
 perinnesaunotukset • ayurvedinen pää- ja kasvohieronta • jalkahoidot
siiri@inhimillinenvastaaotto.fi • 044 097 1985

TUOMAS TOLPO

Klassinen hieronta / urheiluhieronta • Kalevalainen jäsenkorjaus
 FB: HierojaTuomasTolpo • 050 568 0735

SIRU REMES

Energiahoito • Stressinhallintavalmennus
 EFT-tunneterapia • Access Bars rentoutushoito
 044 577 9476 • siru@haelan.fi • www.haelan.fi

Teksti: Eevamaija Miettinen-Kopsa

Tuotantotiimin jäsenet Eevamaija (vas.), Irma, Ilmari ja Siiri kutsuvat saunojia ja saunan ystäviä kesän parhaaseen tapahtumaan. Kuva: Kari Tuukkanen

RAUHA RAKENTUU RUOHONJUURITASOLLA

– SUOMALAISEN SAUNAN PÄIVÄN RAUHAN LAUTEET RAJAPORTILLA 14.6.

Suomalaisen saunan päivää vietetään joka vuosi kesäkuun toisena lauantaina. Tuona päivänä julistetaan saunarauha Rajaportin saunalta Pispalaan, Pirkanmaalle ja koko maahan. Julistus ilmentää arjen katkaisevaa kiireettömyyttä, hyväntahtoisuutta, iloa, hiljaisuutta, toistemme kunnioittamista, avoimuutta ja saunomisen häiriötöntä rauhaa.

Rajaportin saunalla nautitaan 14. kesäkuuta kesäisestä, saunan ja vihdan tuoksuisesta Suomalaisen saunan päivän juhlasta. Tapahtuman ohjelman tuotti monina vuosina **Jouni Kopsa**. Hänen kuoltuaan Pispalan saunayhdistyksen hallitus valitsi asiaa hoitamaan tuotantotiimin, johon kuuluvat **Irma Rantonen, Siiri Koski, Ilmari Lyymä** ja **Eevamaija Miettinen-Kopsa**.

Tuore tuotantotiimi valitsi juhlan teemaksi rauhan. Tiimiläiset pohtivat asiaa seuraavasti:

Irma: Rauha on nyt kovasti mielessä, sillä maailman nykytilanne on kaikkea muuta kuin rauhallinen. On vielä yksi rauhallinen paikka, jonne maailman myllerrys ei yllä: Rajaportin rauhan lauteet.

Rauhan teemaan liittyy myös vahva yhteishenki, joka Pispalassa vallitsee. Yhdessä me tätäkin tapahtumaa järjestämme.

Siiri: Rauhan sauna on turvapaikka. Se on tekoälytön kohtauspaikka, ja siinäpä se juu onkin, silloin kohtaamiset ovat aidompia ja rehellisiä. Rajaportin korttelissa kättä lyövät elävä musiikki, hyvä ruoka, iloiset ihmiset ja saunan simaiset lölyt. Mahtava tapa juhlistaa suomalaista saunaa, missä viha viilenee ja sappi sammuu.

Ilmari: Rauha rakentuu ruohonjuuritasolla yhtä lailla kuin maailman neuvottelupöydissäkin. Rauha on vastavoima oikeassa olemisen kulttuurille. Sen voimasta muistuttaminen sotaa käyvässä maanosassa on välttämätöntä.

Eevamaija: Unelmoin usein maailmasta, jossa ei valmisteta aseita.

Tiimi mietti myös sitä, kenelle juhla on tarkoitettu.

Irma kiteyttää: Kohderyhmänä on ihan kaikki ihmiset. Juhlaan osallistuminen ei edellytä saunomista, joten pihamaalla, piha-keittiössä ja saunakahvilassa voi piipahtaa vaikka ohimennen. Tilaisuus on avoin ja kaikille turvallinen, sillä Rajaportin korttelissa on käytössä turvallisemman tilan periaatteet ja kaikista häiriöistä pyydetään ilmoittamaan henkilökunnalle. Rauhan lauteitten ohjelma on pääsymaksuton.

Tuotantotiimi pohti myös, miten käytännössä toteuttaa kävijöitä askarruttavia tärkeitä asioita kuten saavutettavuus, yhdenvertaisuus ja avoimuus sekä ekologinen kestävyys.

Irma: Rajaportin saunalle tulijoita toivotaan käyttämään julkisia kulkuvälineitä, polkupyörää tai tulemaan jalan, sillä parkkipaikka on kovin pieni. Bussit kulkevat Pispalan valtatiellä melko tiheästi ja raitiotien Santalahden pysäkki on lähellä ja sieltä pääsee uutta ylikulkua pitkin esteettömästi saunakortteliin.

Rajaportin sauna on Tampereen seudun ilmastokumppani ja tänä vuonna on tarkoitus parantaa kahvilan tarjontaa ja varmistaa, että tarjolla on aina vegaanisia vaihtoehtoja ja lähityottajien oluita ja ruokia.

Ilmari: Kierrätys on helpottunut viime vuodesta uusitun jätepiSTEEN myötä. Sinne saa lasit, metallit, muovit, pahvit ja biojätteen.

Eevamaija: Tapahtuma on yhdenvertainen ikään, sukupuoleen, rotuun tai ideologiaan katsomatta. Saunarauha on jakamaton oikeus kaikille.

Tampereen Rautatieläisten soittokunta puhalttaa Saunan päivänä 2024. Kuva: Jouni Kopsa.

Rauhan lauteiden esiintyjä valittaessa heille on kerrottu rauhan teemasta, mikä otettiin lämpimästi vastaan. Keitä odotetaan esiintymään?

Eevamaija: Juhlan avaa Tampereen kulttuurijohtaja **Sampo Terho** ja Saunarauhan julistaa Savusaunaklubin edustajana näytelmäkirjailija **Sirkku Peltola**. Näyttelijä **Pirkko Uitto** juontaa tapahtuman. Tampereen Ukuleleorkesteri on mukana, samoin Rautatieläisten Soittokunta. Tampereen 21. kitarafestivaalille saapuva kitaraduo **Rokas Jurkus** (LTU) ja **Lovro Peretić** (CRO) soittaa lauteilla, ja Pispalaa edustaa Hippijuhla indiefolkillaan. Kuulemme lausuntaa ja sellomusiikkia. Myös osa Tellus-kuorosta tulee luomaan tunnelmaa jurttasunaan ja improvisoi sauna-aiheisia teemoja.

Tätä juttua kirjoittaessa kaikki esiintyjät eivät ole varmistuneet. Seuraa siis Rajaportin saunan Facebook-sivuja, verkkosivuja www.rajaportti.fi ja tolppailmoittelua.

JÄRJESTÄJÄ PISPALAN SAUNAYHDISTYS RY

Yhteistyö Kansainvälinen Savusaunaklubi, Visit Tampere/Tampere Sauna Capital, Tampere Guitar Festival, Tampereen Musiikkijuhlat, Pispalan musiikkiihdistys, Vastavirta-klubi.

Saunan päivän juhla seuraavan kerran 2027

044- 9818120
tmisanna.nenonen@gmail.com
instagram.com/sanna.nenonen/
www.sannanenonen.fi

HALUATKO NÄKYÄ?

- esitteet, flyerit, käyntikortit, lehtimainokset

- verkkosivut, mainosmateriaalit, animoinnit

- logot, infografiikat, kuvitukset jne.

PIRKANMAAN RAKENNUSKULTTUURIYHDISTYS RY

OSALLISTAVA KULTTUURITILA KAIKENIKÄISILLE

Musiikkia, teatteria, kirjailijavieraita, julkkareita, erilaisia tapahtumia (tapahtumat@tahmelanhuvila.fi)

- **GALLERIA** Kuukausittain vaihtuvat taidenäyttelyt
- **KAHVILA** (kahvila@tahmelanhuvila.fi)
- **SAUNA** yleinen sauna ti, to, su sekä tilaussauna
- **TYÖTILAT** työtiloja vuokrataan kulttuuritoimijoille
- **LASTENKIRJASTO & GALLERIA LASTENKIRJA**

- f Tahmelan Huvila • Tahmelan Huvilan Kahvila • Tahmelan Huvilan Sauna
- ig tahmelanhuvila • tahmelanhuvilankahvila • huvilansauna
- yt Tahmelan huvila
- www WWW.TAHMELANHUVILA.FI
- 📍 Uramonkatu 9, 33240 Tampere

PYSYVÄ KORJAUSRAKENTAMISEN OPPIMISYMPÄRISTÖ JA VIERAILUKOHDE

- Kursseja ja luentoja • Juhla- ja neuvottelutilaa
- Piirun Oppimisympäristö & QR-koodikierros
- Varaosapankki • Korjausrakennuspalvelut

RAKENNUSKULTTUURIKESKUS PIIRU

Ota yhteyttä: info@piiru.fi tai p. 050 461 0106
Ilmoittaudu kursseille: piiru.nettilomake.fi

- f Piiru
- ig rakennuskulttuurikeskus_piiru
- yt Rakennuskulttuurikeskus Piiru
- www WWW.PIIRU.FI
- 📍 Uittajankatu 10, 33250 Tampere

AVOINNA:
MA, KE ja PE 11–17
TI ja TO 11–20, SU 12–20

AVOINNA:
MA–TO klo 10–15
Ryhmillä sop. mukaan

#piirunverranparempikannatusjäsen

Tue toimintaamme - liity jäseneksi! (kts. lisää: WWW.PIIRU.FI/JASENYYS)

kannatusjäsen - jäsenmaksu 50 €, tilinro FI02 5732 7420 0714 73 / MobilePay: #19495
yhteisöt - hakemus info@piiru.fi, liittymismaksu 100 €, jäsenmaksu 50–400 € liikevaihdon mukaan.

Teksti: Jussi Lahtinen
Kuvat: Vapriikin kuva-arkisto

Pispalaa 1920-luvulta. Kuvaaja: Kalle Kurki (TKA Kurki).

TARINOITA TUKKITIESTÄ JA LEGENDAA LAPIOOSAARESTA

Pispalalainen-lehden edellisessä numerossa (2/2024) esittelimme Tampereen yliopistolla kehitettyä Translocalis-tietokantaa, johon on kerätty 1800-luvulta yli 72 000 paikalliskirjettä ympäri Suomen. Näissä kirjeissä ääneen pääsevät ainutlaatuisella tavalla tavalliset suomalaiset ja heidän mielipiteensä. Tässä jutussa jatkamme tietokannasta löytyvien Pispala-aiheisten kirjeiden perkaamista.

Edistyksen rajamaa

Translocalis-tietokannassa löytyvissä 1800-luvun lukijakirjeissä Pispala esiintyi entisaikojen vaarallisena rajamaana. Kirjeet näyttävät, kuinka Pispala–Tahmelan villissä luonnossa saattoi törmätä vieläkin ajankohtaiseen petoeläimeen.

Tiistaina 26. kesäkuuta 1877 ”Näkiät” raportoivat Tampereen Sanomissa seuraavasti: ”Yöllä t. k. 21 ja 22 päivän välillä kello 12 aikoina nähtiin yhdessä kimpussa neljä sutta, jotka willin tavalla ajoivat toisiaan takaa Pyynikin harjun länsipuolella olewan Tahmelan nimisen torpan wainiolla.” Hui!

Samalla Pispala saa osansa kaupungin teollistumisesta. Tehtaita ja verstaita nousee erityisesti harjun pohjoispuolelle. Suurimmat ja ihmeellisimmät edistyksen merkit ovat kuitenkin tukkitiet, joista ”punainen” rakennettiin vuosina 1863–1864 ja ”harmaa”

1870-luvun alussa. Näiden avulla tukinuitto Pyhäjärven ja Näsijärven välissä muuttui merkittävästi helpommaksi.

Uusi Suometar kertoo numerossaan 20. lokakuuta 1875 tukkitiestä yksityiskohtaisesti:

”Pitäjäämme on, näet, Näsijärven ja Pyhäjärven wetten seu-
duilla, siis sillä paikalla, jonka läpitse idän, lännen ja pohjoisen äärettömän suuret tukkipaljoudet rientävät etelään päin, meille kullattomille itseään kullaksi muuttamaan. Todella ne Pirkkalassa oikein rientämällä kulkewat. On nimittäin rakennettu Näsijärven ja Pyhäjärven väliselle kannakselle, Pispalan harjulle, kaksi tukkitietä, joista toinen käy maantien kohdalla maantien alitse, toinen sen päällitse, niin että tukit owat matkustawaisten yläpuolella ilmassa. Niissä kiskotaan tukit höyryn woimalla harjulle ja siitä hywää alamaata lasketaan

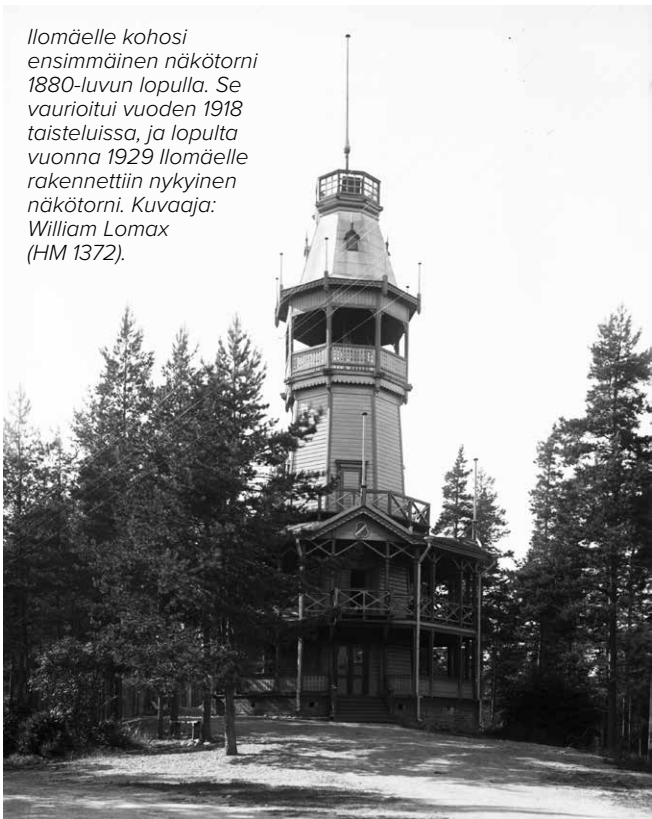
Pispala Saunasaaresta kuvattuna 1900-luvun alussa. Kuvaaja: Eino Antero Bergius (D/196 Bergius).

liukumaan loodissansa Pyhäjärween, jonne niitä kokoontuu myös Wesilahden y. m. wesistöistä.”

Lukijakirjeissä tukkitiet ovat selvästi – vaaralliseen maineen lisäksi – tunnetuin asia Pispalassa. Eräskin hevosella matkaa tehnyt turkulainen matkamies mainitsee Pispalan matkakertomuksessaan:

”[...] lähdin ratsastamaan pitkin Pispalan kangasta, jossa tukit hiljalleen juosta hurittawat maanselän yli Näsijärwestä Pyhäjärween.” (Sanomia Turusta 28. joulukuuta 1878)

Tukkitiet olivat tuolloin nähtävyys ja olisivat varmasti vieläkin, jos ne olisi pidetty pystyssä.

Ilomäelle kohosi ensimmäinen näkötorni 1880-luvun lopulla. Se vaurioitui vuoden 1918 taisteluissa, ja lopulta vuonna 1929 Ilomäelle rakennettiin nykyinen näkötorni. Kuvaaja: William Lomax (HM 1372).

Pyynikin maisemapaikalla

1800-luvun sanomalehtien lukijakirjeiden suurin anti on se, että ne tarjoavat verrattain suoran väylän tutustua ”tavallisten” ihmisten ajatuksiin, jotka on kirjoitettu värikkäällä, vapaamuotoisella tyylillä. Tästä erinomainen esimerkki on Tampereen Sanomissa 4.6.1879 julkaistu teksti ”Kesä-ilta Pyynikin harjulla”.

Teksti kuvailee maisemia Pyynikiltä katsottuna niin elävästi, että tuntuu kuin itse olisi kokemassa lämpimän kesäillan tunnelmia 146 vuoden takaa. Kirjoittaja silmäilee maisemaa Ilomäeltä käsin:

”Tunemme Hattara-selänteén Hämeessä, tunemme osan siitä, Pyynikin harjun. Astumme nyt tälle harjanteelle, tulemme Ilomäelle; niin nimitetään vähäistä laakeata osaa tästä harjusta. Tähän nyt jäämme hetkeksi silmäilemään seutuja, jotka näkö-alaa tässä tarjoawat.”

Nykyään Ilomäellä voi Tampereen maisemia ihastella Pyynikin näkötornin huipulta. Tekstin alussa kirjoittajan katse kääntyy pohjoiseen, Näsijärvelle:

”Pohjoispuolella lewiää silmäimme eteen lawea Näsijärwi. Silmäämme sitä. Ei kannata likimäärinkään silmämme pohjoiselle rannalle. Waahtopäiset aallot loiskivat sen jylhiä rantoja. Tuolta etäältä pilkoittaa jotakin. Mitähän se on? Odotamme, kunnes silmämme tarkemmin eroittawat sen. Jopa näemme selvästi höyry-aluksen kiitävän eteläistä rantaa kohti. Seuraamme silmillämme sitä. Kotwan aikaa Aallottaren tuudittlemanä pääsee se satamaansa, ehtii Tampereen pohjoiseen rantaan, jonne päästyään syvästi hengittäen jää odottamaan seuraawan aamun koittoa.”

Idässä taas näkyy Tampereen kaupunki ja Messukylän kirkko:

”Täältä aukeaa silmäimme eteen Tampereen kaupunki, jonka

keskustaa Tampereen koski suutelee. Kosken pauhu ei korwiimme kuulu, mutta sen rannalla seisovat jättiläisrakennukset todistawat kosken arwoa. Enemmän idästä päin pistää silmiimme Messukylän kirkko ympärysseutuineen.”

Saaret ja luolat

Kirjoittaja jatkaa raportointiaan. Etelässä siintää Pyhäjärvi ja kuuluu Viikinsaaren illanvietto:

”Täällä tapaawat silmämme rannoistaan ja saaristaan pöyhkeilewän Pyhäjärwen, lounaisen wesikunnan sydänjärwen. Näimme wast’ikään Wellamon neitojen pitävän tanssileikkiään Näsijärwen awarissa sywänteissä. Toisin on Pyhäjärwellä. Täällä he melkein kokonaan owat waipuneina sywään hiljaisuuteen. Ainoastaan aiwan wienosti loiskii Pyhäjärwen wäre-aallot sen somia ja wiehättäwiä rantoja. [...] Nyt saawat sekä silmämme että korwammekin tekemistä. Wait’ollen kuuntelemme nyt Wiikin saaresta ihanan soiton suloisia säweleitä. Miksikähän tätä nyt kuulemme? Niin, kaupungin nuorisoa on nyt kokoontunut saareen ihanan Illattaren ja lempeän Luonnottaren syliin.”

Siirryttyään seuraavaan paikkaan löytää kirjoittaja luolan:

”Jonkun silmänräpäyksen kuljettuamme ilmestyy lawean näkö-alan tarjoawa kaita kalliopaasi eteemme. Tähän pysähdymme, hongikko on nyt takanamme. Mitä äsken Ilomäellä näimme, emme nyt enää näe. Uusi näkö-ala on katseltawanamme. Kahden puolen kallion kielekettä on wiehättävä, lehtipuista wihanta laakso. Tirkistämme sinne. Pienoinen luola laaksossa wetää nyt silmämme puoleensa. Katsomme sitä. Haluaisimme mennä luolaan. Kuitenkin sen nyt heitämme...”

Legenda Lapiosaaresta

Lopulta Tampereen Sanomien kesäillan raportoija suuntaa katseensa Lehtisaaren vieressä olevaan pieneen Lapiosaareen.

Kirjoittajalla on kerrottavanaan mielenkiintoinen tarina kyseisestä saaresta:

”Wielä owat korwamme Wiikinsaaressa, silmämme sinkahtawat toisiin saariloihin, wihdoin Lapiosaareenkin. Jotakin johtuu mieleemme nyt. Taru tietää kertoa että tämä pieni saari on siten syntynyt, että ’jättiläis-aikakautena’ jättiläinen, wihoissaan Pirkkalan kirkon rakentamisesta, sieppasi lapiollisensa maata heittäöksensä mainitun kirkon nurin, joka aikeensa ei onnistunutkaan, waan jäi lapiollisensa Pyhäjärween, josta mainittu saari syntyi ja nimensä sai.”

Tätä legendaa ei taideta koulussa edes länsi-Tampereella opettaa.

Tähän päättyy Pispala-aiheisten lukijakirjeiden perkuu. Kehotan kuitenkin kaikkia eletystä historiasta kiinnostuneita tutustumaan Translocalis-tietokantaan, joka avaa aivan uudenlaisen, ihmisläheisen tavan tutustua arjen historiaan.

Tutustu Translocalis-tietokantaan täältä:

<https://projects.tuni.fi/translocalis/>

Lapiosaari (edessä) ja Selkäsaari, taustalla Pirkkala. Kuvaaja: Osmo Sounela (D/1656).

TARINOITA Pispankatu 10A:sta

*Miten sukuni päätyi Pispalaan ja miten minä päädyin takaisin sinne?
Tässä juttusarjassa Tuomas Raikamo kertoo pispalaishistoriaansa.*

OSA 1

Teksti: Tuomas Raikamo
Kuvat: Raikamon kotiarkisto

Minusta tuli pispalalainen 8-vuotiaana kesällä 1992, kun muutimme juuri valmistuneeseen omakotitaloomme osoitteessa Pispankatu 10A. Jotkut paikat jättävät jälkensä. Muutin talosta pois 2003 ja vanhempani myivät talon uusille, onnellisille asukkaille 2005.

Tuo vain reilun kymmenen vuoden mittaiseksi jäänyt ajanjakso hämmästyttää minua, sillä olen sen jälkeen aina tuntenut sydämessäni olevani nimenomaan pispalalainen ja tuntuu kuin olisin asunut Pispalassa koko elämäni. Ehkä se oli minulle merkittävää aikaa, tai sitten Pispalassa on jotain tarttuvaa.

Muutimme kolme vuotta sitten alueelle takaisin, ja hyvällä tavalla paljoakaan ei ole 20 vuoden aikana muuttunut. Tulin takaisin siihen turvalliseen, kauniiseen ja sekalaiseen ympäristöön, jossa muistoni olivat pyörineet pitkään.

Suurin iloni on se, että väestö on edelleen hyvin heterogeenistä.

Siitä annan ison kiitoksen Vastavirta-klubille, Hirvitalolle, Kurpitsatalolle, Tahmelan Huvilalle, Rajaportin saunan aktiiveille ja kaikille muille, jotka pitävät ”hommaa kasassa”.

Juuret Pispalassa

Siihen, että tunnen itseni sydämeltäni pispalalaiseksi, voi liittyä myös juureni, jotka ovat täällä sekä isäni että äitini puolelta. Isäni isoisä eli vaari **Eskil Renfors** oli Vapaakirkon pastori ja seurakunnan oma arkkitehtisuuruus **Wivi Lönn** suunnitteli pispisperheelle hienon jugend-tyylisen hirsilinnan nykyisen Ahjolan naapuriin, josta on laajemmin tietoa muun muassa Paula Kivisen Tampereen Jugend -kirjassa (Tampereen Taideyhdistys, 1973). Talo valmistui 1910, mutta junasta tullut kipinä poltti sen maan tasalle 1923.

Äitini isoisä eli ukko **Johan Nurminen** muutti Pispalaan 1920-luvun alussa Amurista ja rakensi Koulutielle eli Provastinkadulle numeroon 21 itselleen talon, joka seisoo edelleen paikallaan. Olemassa on yhä myös isän puolen isoäitini eli famuni sedän, **Kalle Järvisen**, silloin vuokrataloksi rakentama Pispankatu 14. Famu itse asui kansalaissodan jälkeen lapsena Pispankatu 51:ssä. Äidin puolen mummuni **lita** muutti maalta kaupunkiin – tai Pispalaan – ja välivaiheiden kautta perhe asettui asumaan Pispankatu 10A:han, jonka paikalle rakennettuun taloon muutin itse 55 vuotta myöhemmin.

Pispankatu 10

Pispankatu 10:n tontti on rinteessä ja tontille rakensi omat talonsa Jalosen veljekset 1934. Samalla tontti lohkaistiin veljeksille kahtia ja Pispankadun varteen tuli Pispankatu 10A ja sen yläpuolelle Pispankatu 10B. Yläpuoleiseen taloon kuljettiin ja kuljetaan edelleen Pispankadulta nousevaa pientä kävelypolkua

Provastinkatu 21. Kuvaaja Elmar Badermann (Vapriikin kuvaarkisto).

Pispankatu 10A:n talo, joka purettiin 1980–1990-lukujen vaihteessa.

pitkin, ja sen pihaan ei pääse autolla. Pispankatu 10A:n tontille rakennettiin pieni, n. 3,5 x 3,5 metrin yksikerroksinen talo, jossa oli yksi huone keittoliedellä. Se palveli kaikkea, mikä oli elämän kannalta olennaista.

Mummuni litan isovelji Frans eli **Fransu Kouvo** piti kauppaa osoitteessa Pispalanharju 27. Hän oli muuttanut Sastamalassa sijaitsevasta Kouvon torpasta useaksi vuodeksi Yhdysvaltoihin ja asettui Suomeen palattuaan Pispalaan.

Muistan, että jossakin 1970-luvun Pispala-kirjassa Fransu kertoo, kuinka Amerikassa asuminen oli helppoa kun englannin kielenkin oppii viikossa. Supliikkina ja sosiaalisena liikemiehenä hänestä tulikin Pispalassa paikallinen suurtirehtööri ja hän toimi muun muassa Köyhäinhuoltoautokunnassa ja Pispalan Vesijoh-to-osuuskunnan puheenjohtajana. Fransu oli avainroolissa myös hänen siskonsa eli mummuni ja hänen naapurinsa, eli taatani, saattamisessa yhteen.

Taatani ja mummun matka Pispankadulle

Mummuni lita ja hänen veljensä Fransu olivat siis kotoisin Sastamalasta ja taatani Viljam Amurista, Kirvesmiesten talosta. Viljamin isä Johan oli töissä Santalahdessa ratavartijana ja rakensi perheelleen aiemmin mainitun talon Koulutielle, Fransun Pispalanharjun kaupan alapuolelle.

Fransu oli ostanut kesähuvilaksi ensimmäisen vaimonsa kotitalon Sarkolasta ja huvilan katon uusimiseksi järjestettiin kattotalokoot. Ajankohta on ollut joskus 1920-luvun lopussa. Talkoisiin hän kutsui myös naapurinsa Pispalasta eli Viljamin ja siskonsa litan läheiseltä kotitalaltaan laittamaan ruokaa. Lempi leimahti,

Wivi Lönnin vuonna 1910 suunnittelema hirsilinna Ahjolan naapurista.

ja pian litakin muutti Tampereelle rakkauden perässä ja pääsi Pyynikin Trikoole töihin.

Koska Viljam asui Pispalassa ja Pyynikin Trikoole oli lyhyt matka, asettuivat lita ja Viljamkin yhdessä Pispalaan asumaan. He asuivat aluksi Fransun kaupan alakerran asunnossa ja myöhemmin sen naapurissa, Kivirannan isossa vuokratalossa. Talosta löytyi sekä sauna että pesula pyykinpesuun, ja se on edelleen paikallaan osoitteessa Pispalanharju 29.

Oman asunnon haku oli kuitenkin päällä, ja verkostoituneena miehenä Fransu kuuli, että Pispankatu 10A:ssa asuva toinen Jalosen veljeksistä olisi sairastunut ja halukas myymään talonsa. Hän vinkkasi siitä litalle ja Viljamille, jotka sitten ostivat talon vuonna 1937, kun Jalonen oli ehtinyt asua talossa vain kolme vuotta...

Seuraavassa jaksossa pääsemme tutustumaan talon ja Pispalan historia seuraaviin vaiheisiin

Helvi Salosen matkakertomukset osa 8 - Outoa menoa Alavudella

1935, heinäkuu. 21-vuotias Helvi Pispalan Rantakylästä ja kaverinsa Aune ovat pyöräilemässä Lappajärveltä kotiin päin. (Jatkoa edelliseen numeroon.)

Kertomus: Salosen suvun kokoelmat.

Toimitustyö, taitto ja kuvatestit: Pispalalaisen toimitus.

**Alavuden Kirkko,
postikortti Helvi
Salosen matka-
päiväkirjasta.
Kuvaaja
tuntematon.**

Kauhavalla 11.7.1935...

Olimme jo suunnitelleet itsellemme paluureitin. Nyt ensin Lapualle, sieltä Kuortaneelle, johon oli määrä yöpyä, sekä Alavuuden, Virtain, Ruoveden ja Kurun kautta Ikaalisiin. Mutta ei aina käy niin kuin on aikomus.

Ensinnäkin Kuortane näytti niin ikävältä paikakunnalta, ettemme olisi jääneet sinne hinnalla emmekä millään. Poljimme siis edelleen Alavuudelle saakka, joka kohta voitti jakamattoman suosiomme. Päätimme siis jäädä sinne yöksi.

Löysimme majatalon kahden gentlemannin opastuksella, muuten aika fiksuja poikia. Majatalon emäntä oli ystävällinen ja pyysimme jos hän hommaisi meille vähän suuhunpantavaa. Pian tulikin palvelijatar käskemään meitä alas syömään. Olimme kovin ollaksemme hienoja, mutta emme sentään osanneet tarpeeksi, kun emme tienneet mitä pöydässä olevilla pienillä lautasilla piti tekemän. Siirsimmekin ne syrjään. Ruokaa oli pöydässä vaikka mitä, mutta kyllä sitä painuikin arveluttavasti. Jälkiruoaksi oli viiliä, joka oli parasta mitä koskaan olen saanut.

Syötyämme painuimme yläkertaan, jossa huoneemme sijaitsi. Huone oli aika hyvin kalustettu ja olihan siellä lukemistakin. Rasvattuamme kasvomme ja kätemme aloimme vielä lukea lehtiä. Mutta väsymys kuitenkin voitti ja me paneuduimme nukkumaan pidettyämme jalkojamme ensin kohti taivasta. Muistimme sentään laskea ikkunat.

12 p:nä:

Nousimme ja painoimme nappia seinässä, kuten meitä oli illalla neuvottu. Kohta ilmestyi ovelle majatalon emäntä, jolta tilasimme kahvin. Kahvin nautittuamme hankkiuduimme uimaan. Teimme ensin pienen kiertomatkan ja tarkastimme Alavuuden hautausmaan ja kirkon, sekä sen jälkeen aloimme etsiä sitä kuuluisaa paikkakunnan "Riveeraa". Hyvän vaistomme avulla löysimmekin sen heti.

Uituamme tulimme takaisin majataloon, johon meille oli sillä aikaa katettu ruokapöytä. Söimme siis taas hyvällä ruokahalulla, ja pöytä alkoi arveluttavasti tyhjetä.

Romaanin 13 luku.

Kuulimme askeleita oven takaa ja kohta seisoi edessämme eräs mies. Hän kysyi, että saisiko hän tulla pitämään meille seuraa? Saatuaan myöntävän vastauksen hän istuutui pöytään ja alkoi mölistä. Meitä harmitti vähäsen hänen tuloinsa, mutta eihän sitä kehdannut kieltääkään.

Olisimme syöneet vielä paljon, mutta emme kehdanneet. Hän pani gramafoonin soimaan ja alkoi tanssia valssia ympäri huonetta, haarukka ja veitsi kädessä. Ajattelin jo, että hän alkaa seota, emmekä päästäneet häntä yhtään näköpiiristämme.

Hän kirjoitti muistilehtiöömme nimensäkin ja selosti, että hän on ollut paikkakunnalla vasta 1 1/2 kk. Hän on kuulemma hommissa Alavuuden Osuusliikkeessä. Kotinsa on kuulemma Helsingissä. (Sen oli kyllä näkönenkin.)

Syötyämme poukasimme Aunen kanssa yläkertaan, istuimme tuolille ja aloimme nauraa. Emme siinä voimasanojakaan säästelleet. Mutta naurumme katkesi äkkiä, kun kuulimme, että rappuja noustiin ylös. Voi jumalauti se äijä varmaan tulee tänne, ja aivan oikein. Pakkasimme tavaroitamme kaikessa rauhassa, kun hän yht'äkkiä vetää Aunen syliinsä ja suutelee Auneä. Mitäs minä muuta voin kun nauraa ja Aune samaten. Pakkasimme reppumme loppuun saakka ja lähdimme. Hän tuli meitä saattamaan jonkun matkaa pyörällä.

Mutta kun hän palas ja pääsi sen verran kauas, niin aloimme nauraa ja kirotta. Kyllä osasi Auneikin molempia tehdä.

Sen pituinen se.

Kauko P. Aalto. Alavuus. Osuusliike.

KUVA: SUOMEN VALOKUVATAITEEN MUSEO

KUVA: SUOMEN KANSALLISMUSEO

KUVA: HELSINGIN KAUPUNGINMUSEO

Nyt poljimmekin oikein rivakasti ja tiekin oli muuttunut jo paljon mäkisemmäksi kuin Pohjanmaalla. Virtaille oli matkaa 45 km. Tie oli kaunista ja miellyttävää ajaa. Näimme Herras-kosken kanavankin. Virtaille pääsimme kellon ollessa 14. Heti haimme uimarannan ja menimme uimaan. Loikoilimme auringossa, kunnes uimapukumme kuivuivat. Lähdimme kirkonkylään jossa söimme 4:50 vankan päivällisen. Ruokalassa päätimme, että menemme Ruoveden kautta. Emmekä sitä koskaan kadu, vaikka sieltä olikin kiertoa. Vähän väliä huudahdimme ihastuksesta, kun näimme jotain oikein kaunista. Ruovedelle päästyämme kävimme kahvilla. Sieltä oli matkaa Kurun kirkolle vielä 28 km. joka meidän oli vielä määrä polkea, vaikka kello olikin 21,15.

Tie olikin verraten hyvää, näin alussa, mutta kyllä sen kanssa saimme lopussa hikoilla. Mahdottomia mäkiä. Laskimme niin että vedet silmissä. Pimeyskin jo alkoi tehdä haittaa. Olimme liikkeellä 0,30 saakka, jolloin aloimme hakea jotain sopivaa latoa nukahtaaksemme hetkisen. Löysimmekin sellaisen vihdoon. Siinä oli muutama lyhde olkia, kohensimme niitä hieman ja oikasimme väsyneet kroppamme niille.

Heräsin kovaan pahan olon tunteeseen, mutta käännettyä kylkeä se katosi, ja niin minäkin nukahdin uudelleen. Mutta kun toisen kerran heräsin samaan tunteeseen, ei se auttanutkaan kyljen kääntämisellä vaan alkoi oksennuttaa. Sieltä tuli se Virtain 4:50 päivällinen. Nyt olikin jo

13. p:nä:

kello 1/2 4 joten aloimme hiipiä pois majapaikastamme. Poljimme vähän matkaa, mutta pian täytyi alkaa kävellä, koska alkoi taas tehdä niin hönttiä. Kävelimme siis ja talutimme pyöriämme ja nyt olimme äkkiä päättäneet, että mennään Kurulla kotiin, kun laivarantakin oli siinä melko lähellä. Kyllä Ikaalinen jäi, vaikka se niin koko matkan ajan oli mielessämme kangastellut.

Laivamiehet katsoivat meitä pitkään, sillä he eivät olleet nähneet meitä "Kurussa" pariin kertaan. Eero ei tahtonut uskoa silmiään. Tiesin, että hänen teki mieli tulla puheillemme, mutta kun menimme perään, niin hänen oli sinne vähän vaikea tulla. Mutta kyllä hän sentään sinnekin uskaltautui ja kyseli meiltä kaikkia.

Kaikki laivamiehet olivat meille kovin puheliaita ja kyselivät koska me seuraavan kerran tulimme. Ennen kaupunkiin tuloa Eero tuli vielä juttusille ja akiteeras meille kovasti "Kurulla" matkustamista. Ja kyseli koska nyt tullaan.

Joo – ja niin nää plikat taas saapuivat Tampereelle.

Olimme ajaneet pyörillä viikon aikana yhteensä 523 km.

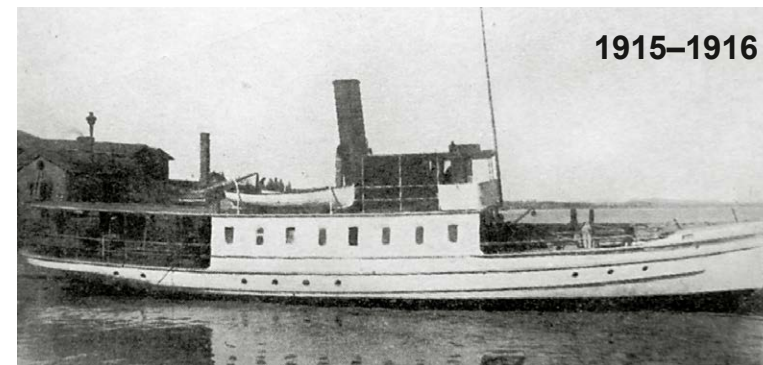

KUVA: JALMARI MANTERE, VAPRIIKIN KUVA-ARKISTO

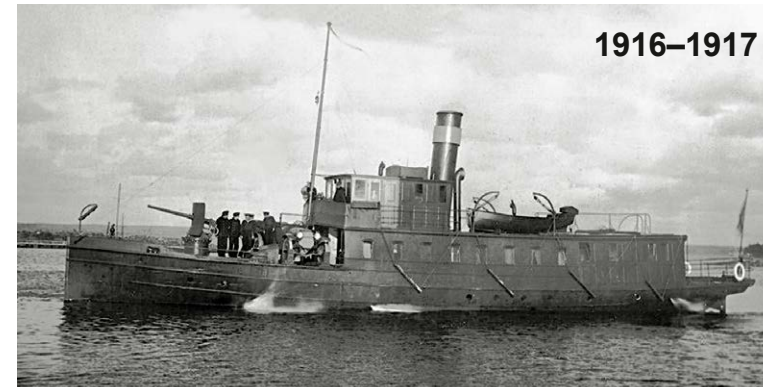
Syksyn 1929 traagisen haaksirikkonsa jälkeen höyrylaiva Kuru palasi Tampere–Kuru -reitilleen tämän näköisenä. Yläkuva on otettu yläkannelta pelastusveneiden välistä laivan kulkusuuntaan, alakuva etukannelta kohti komentosiltaa.

KUVA: SALOSEN SUVUN KOKOELMAT

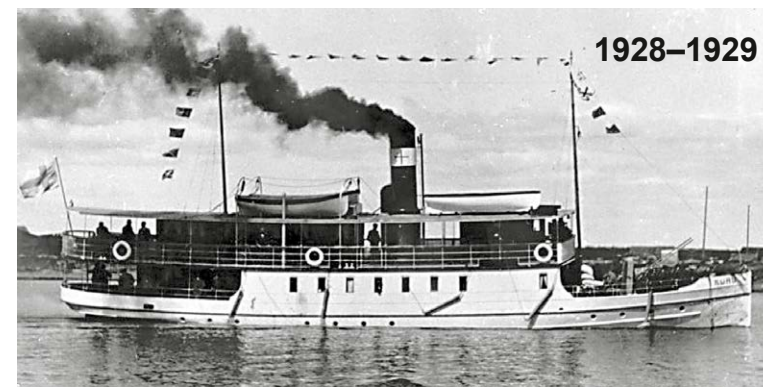
KUVA: O.Y. SOMMERS, AF HÄLLSTRÖM & WALDENS

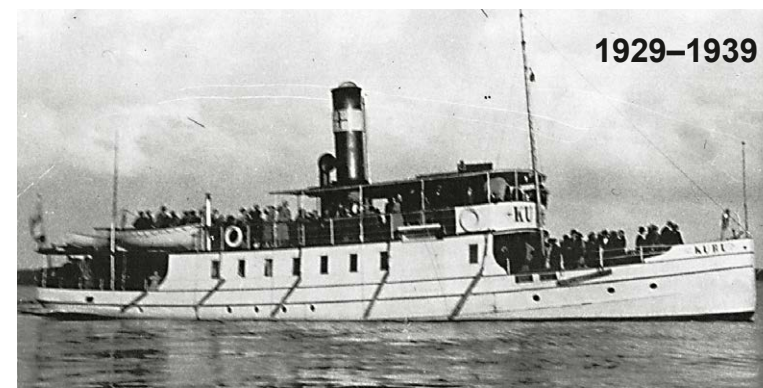
KUVA: ATELIER LAURENT, PISPALAN KOKOELMAT

KUVA: TUNTEMATON, VAPRIIKIN KUVA-ARKISTO

KUVA: VEIKKO KANNINEN, VAPRIIKIN KUVA-ARKISTO

KUVA: SEPPO SINISALO, TAMPERE-SEURAN KUVA-ARKISTO

HÖYRYLAIVA KURUN VIISI ULKOASUA:

ASU 1. Kurulaisen osuuskunnan tilaama höyrylaiva Kuru valmistui kesäkuussa 1915 O.Y. Sommers, af Hällström & Waldensin konepajalta Tampereella. Laivan oli suunnitellut yhtiön teknillinen johtaja insinööri John Grönblom. Kurun erikoisuutena oli pitkä ja kapea keula, jonka avulla se mursi jäätä. Keulastaan johtuen Kuru ei tavannut nousta aallolle, vaan puski suoraan läpi.

ASU 2. Ensimmäinen maailmansota oli meneillään ja Venäjä oletti Saksan nousevan maihin Porin suunnalla. Korkeille paikoille, kuten Pispalaan, rakennettiin linnoituksia vihollisen torjumiseksi. Toukokuun 1916 lopulla Tampereelle perustettiin kapteeni Shablinin johtama Satakunnan laivasto, jolle muiden muassa Näsijärven 3 suurinta laivaa pakko-ostettiin. Kurusta tuli tummanpuhva sotalaiva Msistlav. Sen etukannelle asennettiin 57 mm Nordenfelt-tykki ja perä- ja yläkansille rakennettiin talviasuttavia hyttejä. Etukannella voitiin myös kuljettaa kapteeni Shablinin 7 hengen Locomobile-autoa.

ASU 3. Satakunnan laivaston laivat myytiin 5.10.1917 ostosummista takaisin alkuperäisille omistajilleen. Tarjanne ja Pohjola joutuivat isoon remonttiin, mutta Kuru oli säilynyt ehjänä ja palasi heti Tampere–Kuru -liikenteeseen. Tykki poistettiin, mutta Satakunnan laivaston teettämät painavat hyttirakennelmat jätettiin paikoilleen.

ASU 4. Alkuvuodesta 1927 Kuru vedettiin Naisenlahdessa kuivalle maalle uudisrakennettavaksi. Toukokuussa 1928 se palasi liikenteeseen tehokkaampana, korkeampana ja yhä painavampana. Aluksi kaikki sujui hyvin, mutta kohtalokkaana myrskypäivänä 7.9.1929, matkalla Kuruun, laivan tultua Siilinkarin kohdalle, parin kolmen suuren peräkkäisen aallon vesimassat iskeytyivät sen etukannelle ja edelleen etuovista sisätiloihin. Kuru kaatui ja upposi nopeasti. 136 ihmistä hukkui, vain 26 pelastui.

ASU 5. Kuru nostettiin ja 3.10.1929 se kellui taas vanhalla paikallaan Kortelahden laiturissa. Ajatus laivan liikenteeseen palauttamisesta järkytti monia, mutta tutkimuksien päätyttyä laillista estettä ei ollut. Kevennetty ja madallettu Kuru palasi reitilleen 14.11.1929. Laiva säilyi kokonaisena 22.4.1939 pidettyyn huutokauppaan asti, jossa vain sen höyrykone ja höyrykattila menivät kaupaksi. Kurun runko, jota käytettiin sittemmin proomuna, makaa nykyään meijerin yksityisrannassa Visuvedellä.

Teksti ja kuvat: Sami Ylipihlaja

LÄNSIPÄÄTY

Pari sanaa ongelmanratkaisusta

Yhteisöt elävät murroksessa digitalisaation ja yhteiskunnan polarisoitumisen ristipaineessa. Ilmiö on globaali, ja tämä on ajan henki myös Suomessa ja Pispalassa.

Sanotaan että toimivan yhteisön tuntomerkki ei ole ongelmattomuus vaan tapa, jolla ongelmat ratkaistaan – eli se, miten toimitaan ristiriitoja, eriäviä mielipiteitä tai muuten vaan pulmallisia tilanteita kohdatessa. Tapahtuuko se kommunikoidalla vai jotenkin muuten? Entä tuottaako se tulosta, saadaanko asiat selvitettyä?

Itse ajattelen näin. Ihmiset suhtautuvat asioihin jokainen subjektiivisesti omista lähtökohdistaan katsoen. Arvot ja asenteet ovat monenkirjavat, ja jokaisen tarina sekä tilanne on erilainen. Yhteiselo tapahtuu vuorovaikutuksessa. Intressit vaihtelevat, kaikki vaikuttaa kaikkeen. Ja ristiriitoja, niitä tulee ilmaantumaan aina.

Mitä teemme, jos kohtaamme ongelmallisen tilanteen, sanotaan nyt vaikka ympäristön tahallista turmelemista – jotain sellaista, mikä on vastenmielistä useimman meistä oikeustajuun. Silloin tartutaan toimeen heti ja mielellään livenä. Informoidaan asiallisesti, että tämä ei käy. Esimerkiksi että siivoa jälkesi ja lopeta tuo, kiitos. Jos puhe tehoaa ja sama ei toistu enää, ongelma on ratkaistu.

Ongelmia ei pidä katsoa läpi sormien, niihin tulee puuttua ja mahdollisimman nopeasti. Kursin korjaaminen on sitä helpompaa, mitä nopeammin se tapahtuu. Jos nopealla reagoinnilla ja adaptiivisella otteella saadaan estettyä iso määrä harmia, kaikki voittavat.

Palatkaamme hetkeksi ensimmäisen kappaleen sanomaan. Alati digitalisoituva arkemme vähentää suoraa kasvotusten kommunikointia. Monet elävät kahdessa todellisuudessa, joista toinen on olemassa vain teknisellä alustalla. Informaatiotulva muokkaa maailmankuvaa ja varastaa aikaa, se syö jokaisesta päivästä tunteja. Jos kriittistä ajattelua yhdistettynä sananvapauteen ei ole, asiat muuttuvat mustavalkoisiksi ja ääriajattelut voimistuvat. Kun tiedustellaan suhtautumista erilaisiin asioihin, Gaussin käyrä on kääntymässä toisin päin. Näen yhtälössä riskejä.

Pispala on moniulotteinen yhteisö. Se on aktiivinen ja elinvoimainen. Se on yhdistysten ja puuhaporukoiden rikastuttama kaupunki toisen sisällä. Silti hyvin perinteinen monessa suhteessa. Pispalaan voi luottaa.

Kauan odotettu ensimmäinen kukka ilmaantui lämpimänä kevätpäivänä 30.3.

Maaliskuun 26. jää peitti vielä Hyhkynlahden

Taustan kuva: Katja Villemonteix

Teksti ja kuvat: Alvari (4.lk.), Lidia (4.lk.) ja Baya (3.lk.)

PIDETÄÄN PISPALA PUHTAANA

Pispalan koulu vietti siivousviikkoa 22.–25.4.2025. Roskia siivottiin Pispalan ja Pyynikin alueelta siivouspihdeillä. Erityisen paljon roskia löytyi Tahmelan rannasta. Muidenkin pitäisi siivota roskia, että luonto on puhtaampi. Oli kivaa siivota!

Siivousviikolla oli myös sähkötön päivä. Erityistä oli, että silloin laitettiin valot pois eikä käytetty sähköisiä oppimateriaaleja ja jotkut saattoivat myös leikkiä. Kaiken kaikkiaan oli kivaa, kun oli valot pois. Opettajat kirjoittivat enemmän taululle, se oli mukavaa. Myös oppilaiden piti kirjoittaa enemmän vihkoihin.

**Siivousviikkoa oli järjestämässä
Pispalan koulun oppilaskunnan hallitus ja Vihreä Lippu –ryhmä.**

Teksti: Heidi Huhtamella
Kuva: Jussi Lahtisen arkisto

Vasemmalta oikealle: Mirja Salmijärvi, Jouni Sirén, Matti Helimo, Juho Hirvelä ja Jussi Lahtinen.

POLITIKOINTIA TAHMELAN HUVILALLA

Kevät 2025 ja kunta- ja aluevaalit tulossa. Ennakkoon oli ilmassa hieman pelkoa, että yhdistetyissä vaaleissa äänestysaktiivisuus voisi jäädä pieneksi. Niinpä Pispala-aktiivi Jussi Lahtisen ehdotus vaalipaneelista Huvilalla kuulosti allekirjoittaneen korviin mahtavalta. Vaalikeskusteluja ja paneeleita on toki järjestetty Huvilalla aikaisemminkin, mutta Jussin ehdotuksessa oli erityistä se, että paikan päälle kutsuttaisiin erityisesti ehdokkaita, jotka ovat pitäneet Pispalaa esillä puheissaan.

Kuntavaalipaneeli 18.3.

Huvila oli täynnä pispalalaisia, sillä vaalipaneelin teimana oli Pispalan ja Tahmelan tulevaisuus. Keskustelemassa ja vastaamassa oli viisi kuntavaaliehdokasta: **Mirja Salmijärvi** (vihr.), **Jouni Sirén** (vas.), **Juho Hirvelä** (ps), **Matti Helimo** (kok.) ja **Jussi Lahtinen** (sdp). Paneelia veti Pispala-aktiivi, Pirkanmaan rakennuskulttuuriyhdistyksen projektipäällikkö **Katja Wallenius**. Yhdistävänä tekijänä ja sydämen asiana kaikilla panelisteilla oli tietysti Pispala, Pispala-Tahmelan rakennuskulttuuri sekä alueen yhteisöllisyyden säilyttäminen.

Katjalla oli panelisteille tiukkoja kysymyksiä muun muassa suojelukaavasta. Rakennustapaohjeesta käytiin ehdokkaiden välillä jopa kiistaa. Ohjeessa on kysymys siitä, miksi Pispalaan ei voi rakentaa vanhaa tyyliä jäljitteleviä rakennuksia – saman lainsäädännön allahan on sekä Pispalan että Fiskarsin rakentamistapaohjeet, käytännöt vain ovat täysin erilaiset. Suurin osa yleisöstä ja panelisteista oli sitä mieltä, että Pispalassa tulisi soveltaa Fiskarsin mallia, jossa vanhaa jäljittelevä tyyli on sallittu.

Tästä voisi antaa tehtävän jollekin tulevista valtuutetuista. Tehdään tästä VALTUUSTOALOITE.

Hirvitalon osalta keskusteltiin tuoreesta kaavaehdotuksesta, jonka mukaan tontille tulisi Hirvitalon lisäksi peräti kolme tonttia. Tämä sai sekä yleisöltä että panelisteilta täystyrmäyksen. Kurpitsatalon kohtaloa myös sivuttiin säilyttämisen hengessä.

Antti Kyrö Kurpitsaliikkeestä piti lyhyen puheenvuoron asiasta.

Kuntavaalin tulokset

Sunnuntaina 13.4. järjestetyt kuntavaalit olivat jännittävät. Jokaisen ääni oli merkityksellinen. Panelisteista Mirja Salmijärvi (vihr.), Jouni Sirén (vas.), Juho Hirvelä (ps) ja Matti Helimo (kok.) pääsivät valtuustoon ja Jussi Lahtinen (sdp) varasijalle.

Kuntavaalipaneelista tehtiin tallenne, joka on kuunneltavissa Pispalan podcastista:
<https://www.youtube.com/@tahmelanhuvila/podcast>

PUB
KUJAKOLLI

TAHMELAN
VIERTOTIE 2,
33240 TAMPERE

AVOINNA
MA-TI 12-00
KE-SU 12-02

TIETOVISA
JOKA MAANANTAI

LIVE-MUSIIKKIA
VIIKON-LOPPUISIN

PISPALAN KIRJASTO

LAINAA monipuolisesta kokoelmastamme
LAHJOITA ylimääräiset kirjasi kaikkien iloksi ja hyödyksi
TULE tapahtumiin: taidenäyttelyitä, kirjailijavieraita, lautapelitapahtumia, lukupiiri, ym
OSTA kirjoja Pispalan Kirjastoyhdistyksen antikvaarisesta verkkokaupasta sekä kirjaston myyntipöydiltä eri tapahtumissa. Tuet samalla Pispalan Kirjastoyhdistys ry:n toimintaa

Pispalan kirjastolla voit tulostaa, skannata, lukea päivän lehdet ja käyttää asiakastietokoneita

Pispalan kirjasto
Pispalan valtatie 21
puh. 050 3265904
Avoinna ma-pe klo 11-18

pispalan.kirjastoyhdistys@gmail.com
facebook.com/Pispalankirjasto
instagram.com/pispalankirjasto
antikvaari.fi (Pispalan Kirjastoyhdistys)

Pispalan lastenkirjasto
Tahmelan Huvilalla
Uramonkatu 9
Virkailija paikalla keskiviikkoisin klo 11-16

Ahjolan kansalaisopisto täyttää 90 vuotta

Tule juhlimaan kanssamme juhlavuotta 2025! Ohjelmassa on konsertteja, näyttelyitä, luentoja ja tapahtumia.

Su 24.8. Hyvinvoinnin juhlaa Saukolassa - tervetuloa mukaan!

Lue lisää osoitteessa www.ahjola.fi

"Kaikki mitä minussa tapahtuu tapahtuu Pispalassa" (Lauri Viita)

Liity Pispalan Moreenin jäseneksi lähettämällä yhteystietosi sähköpostiosoitteeseen moreeninhallitus@gmail.com

 PISPALAN MOREENI R.Y.
www.pispalanmoreeni.fi

Heinätori

-ravintola, restaurant-

Pyynikintori 5, Tampere
puh. (03) 212 1205
www.heinatori.com

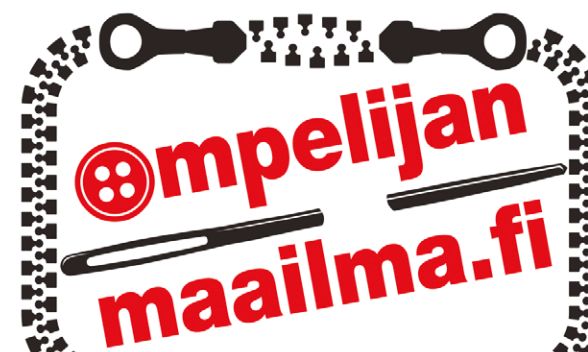
TAMPEREEN LIHAJALOSTE OY

jo vuodesta
1949

TAMPEREEN

LIHAJALOSTE OY

PISPALAN VALTATIE 53, TAMPERE

**Pyynikintori 1
TAMPERE**
040 090 0061

Pispalan valtatie 13, Tampere

Arvotaiteen myynti,
osto,vaihto, kehystys,
ilmainen arviointi

p.0400 731 262

www.artpispala.fi

SDP PISPALA

Kiitos kaikille äänestäjille,
työ Tampereen ja Pispalan
puolesta jatkuu!

Pispalan kirkon kesätärpit

lauantaina 21.6. klo 10

Juhannuksen jumalanpalvelus
Gaggin kappelilla
(Nokiantie 22)

tiistaina 5.8. klo 17

Dan ja Claudia esiintyvät
Pispalan kirkossa

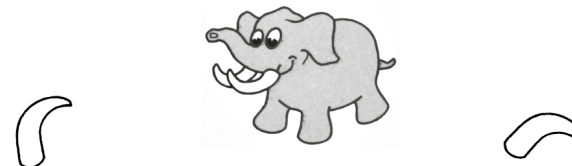
lauantaina 30.8. klo 16 alkaen

Venetsialaiset Pispalan kirkolla

Pispalan kirkko, Pispalan valtatie 16

HAMMASLABORATORIO

MARKKU JÄRVINEN
erikoishammasteknikko

PIRKANKATU 3, 33230 TAMPERE. PUHELIN (03) 213 0329.

TÄYDEN PALVELUN RENGASLIIKE

- Renkaat
- Rengastyöt
- Rengashotelli

Pispalan valtatie 24
p. 050 476 0068
JLRENGAS.FI

KOUKKARINKATU 4, 33270

Pirkanmaan Rengas-Apu Oy

- Renkaat ja vanteet edullisesti, myös käytetyt
- Edulliset asennukset ja kausisäilytys

Avoinna arkisin klo 9–17

Pispalan valtatie 24, puh. 020 740 2680

Nyt myös verkkokauppa: www.rengasapu.fi

TUE!

Tue Pispalan yhdistysten toimintaa

Pispalan asukasyhdistys ry 10 € FI77 8000 1700 8937 96

Pispalan Kirjastoyhdistys ry 10 € FI06 8000 1270 9340 38

Pispalan Kulttuuriyhdistys ry Hirvitalo

20 € (vähävaraiset 10 €) FI94 4726 5020 0414 18

Kurpitsaliike ry 10 €, vähävaraiset 5 € FI31 8000 1870 5926 32

Pispalan Musiikkiyhdistys ry 10 € FI65 5732 0920 0203 14

Pispalan Moreeni 15 € FI26 5730 0820 6060 08

Lauri Viita -seura 20 € / opiskelijat 10 € FI16 6601 0001 1624 11

Kiitos!

